

Näringsutskottets betänkande

1999/2000:NU14

Vissa regionalpolitiska frågor

Ärendet

I detta betänkande behandlas 50 motioner från allmänna motionstiden om vissa regionalpolitiska frågor.

Sammanfattning

Utskottet konstaterar att ett flertal av de frågor som tas upp i motionerna kommer att få en grundlig belysning när utredningen om den framtida regionalpolitiken läggs fram i slutet av sommaren 2000. Även andra utredningar av betydelse för regionalpolitiken kommer att redovisas inom en nära framtid. Utskottet anser inte att det är aktuellt att lägga fast en viss servicenivå i hela landet, som skall gälla under alla betingelser. I en reservation (m, kd, c, fp) anförs att regionalpolitiken bör kännetecknas av genuin förståelse för företagandet samt av mer generella villkor och decentralisering. Vidare bör förutsättningarna för att skapa en likvärdig grundservice i hela landet utredas närmare.

Motionsyrkanden om att en del av vattenkraftsvinsterna bör återföras till de producerande regionerna avstyrks av utskottet. I en reservation (v, kd, c, mp) framhålls att frågan om återföring av vinster bör analyseras antingen av den sittande regionalpolitiska utredningen eller genom en ny parlamentarisk utredning.

I betänkandet avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden. Motioner angående småföretagare och EG:s strukturfonder följs upp i en reservation (m, kd, c, fp). Bland annat anser reservanterna att byråkratin runt strukturfonderna måste minskas. Vidare har reservationer (m, kd, c, fp) avgetts beträffande glesbygds- och landsbygdsfrågor respektive skärgårdsfrågor.

Motionerna

1999/2000:T205 av Stig Eriksson m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av gällande transportstöd med inriktningen att även de trafikpolitiska målen vägs in,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge den sittande regionalpolitiska utredningen tilläggsdirektiv om att se över fördelningen av slottider,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den sittande regionalpolitiska uredningen ges tilläggsdirektiv om att utreda en differentierad beskattning av bilismen.

1999/2000:T243 av Carin Lundberg m.fl. (s) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att se över konkurrenslagstiftningen så att den inte utgör ett hinder för en effektiv regionalpolitik.

1999/2000:N202 av Rolf Gunnarsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förutsättningar för en ökad turism i Dalarna.

1999/2000:N203 av Rolf Gunnarsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en aktivare företagspolitik.

1999/2000:N208 av Erik Arthur Egervärn m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återförande av vinstmedel från vattenkraftsproduktion till bygder och län där den produceras.

1999/2000:N213 av Runar Patriksson m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regionalpolitiken snarast bör läggas om i en riktning som skapar fler jobb genom företagande,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildningens betydelse inom regionalpolitiken,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kulturen och regionalpolitiken,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om småföretagens betydelse för grundservicen i gles-/landsbygden,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om faktorer för skärgårdens samt fjällvärldens betydelse och utveckling,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samverkans betydelse för regional utveckling,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statliga verks och myndigheters roll för att de regionalpolitiska målen skall förverkligas.

1999/2000:N214 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändrad regional politik,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en del av medlen från vattenkraften, motsvarande 1 öre/kWh, skall återföras till vattenkraftsproducerande regioner och berörda vattenkraftskommuner,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ungdomars synsätt.

1999/2000:N216 av Erik Arthur Egervärn (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska krav på statlig verksamhet.

1999/2000:N220 av Åsa Torstensson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sammanhållen skärgård,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vidgat skärgårdsbegrepp.

1999/2000:N230 av Per Erik Granström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förutsättningar för regional utveckling i Dalarna.

1999/2000:N237 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp, m, kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda konkurrensneutralitet mellan regioner och hur faktorer som hämmar regional tillväxt kan minskas.

1999/2000:N240 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen för hela Sverige av goda utvecklingsmöjligheter för Stockholmsregionen.

1999/2000:N241 av Rosita Runegrund och Åke Carnerö (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fiskerinäringens konkurrenssituation,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordningsansvar för statliga verksamheter i skärgården,
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en samlad politik för utveckling av Sveriges skärgårdar,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett vidgat skärgårdsbegrepp.

1999/2000:N247 av Karin Enström (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur frizoner kan utformas för att bidra till en ökad tillväxt i skärgårdsområden,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Stockholms skärgård bör behandlas inom ramen för ett förslag om frizoner.

1999/2000:N249 av Olle Lindström (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de regionala skillnaderna snarast åtgärdas,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en ny regionalpolitik med mer av generella insatser införs.

1999/2000:N252 av Stig Eriksson m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att den till den sittande regionalpolitiska utredningen ger tilläggsdirektiv om att utreda frågan om återföring av vattenkraftsvinster.

1999/2000:N260 av Sture Arnesson och Marie Engström (v) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om möjligheten att återföra del av vattenkraftsvinster till de vattenkraftsproducerande länen.

1999/2000:N267 av Holger Gustafsson m.fl. (kd, m, c, fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att genomföra Småföretagsdelegationens förslag.

1999/2000:N271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en politik för ökad sysselsättning,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en levande skärgård.

1999/2000:N273 av Per Westerberg m.fl. (m, kd, fp) vari yrkas

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om genomförandet av EU:s strukturfondsprogram.

1999/2000:N277 av Harald Bergström m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den allmänna inriktningen av regionalpolitiken,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att konsekvensanalyser skall göras innan beslut fattas som får regionalpolitiska konsekvenser,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordning av regional utjämning och tillväxt, regional näringspolitik och EU:s regionalpolitik i Sverige.

1999/2000:N278 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett vidgat skärgårdsbegrepp.

1999/2000:N279 av Ulf Björklund m.fl. (kd) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Folkkrörelserådets behov av en samlande kraft i arbetet med tillväxtavtalen med placering vid länsbygderåden,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Folkkrörelserådets förslag gällande postens och lanthandelns ansvar för en form av grundservicepaket,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om friskolor i glesbygd,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riskkapitalförsörjningen för utveckling av landsbygdsföretag.

1999/2000:N282 av Yvonne Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett system för stöd till vissa persontransporter.

1999/2000:N286 av Erling Wälivaara m.fl. (kd) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en statlig parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att hitta en modell att återföra en del av vattenkraftsvinsterna till de län där vattenkraften produceras.

1999/2000:N291 av Ulf Nilsson och Siw Persson (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hinder i Öresundsregionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en Öresundsdelegation.

1999/2000:N297 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den regionalpolitiska utredningen bör få som tilläggsdirektiv att utreda möjligheter samt för- och nackdelar med en återföring av vattenkraftsvinsterna till de producerande regionerna.

1999/2000:N300 av Sven-Erik Österberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om industri- och företagslokaler.

1999/2000:N301 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet och nödvändigheten av en kraftfull regionalpolitik.

1999/2000:N309 av Bengt Silfverstrand och Marianne Jönsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en samlad bygdepolitik.

1999/2000:N310 av Anders Karlsson och Ronny Olander (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaliseringen av ett småföretagaruniversitet och ett livsmedelsinstitut till Kävlinge.

1999/2000:N315 av Ann-Kristine Johansson och Helena Frisk (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokal utveckling och tillväxt.

1999/2000:N317 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en aktiv och kraftfull regionalpolitik för Värmlands utveckling.

1999/2000:N320 av Berit Andnor och Rune Berglund (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den regionalpolitiska utredningen får i uppdrag att utreda frågan om naturresursåterbäring.

1999/2000:N333 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stärkande av Sveriges tillväxtregioner.

1999/2000:N338 av Per Erik Granström och Sven-Erik Österberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att utveckla Bergslagsregionen.

1999/2000:N339 av Johnny Ahlqvist m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen i Skåne-regionen.

1999/2000:N340 av Per Westerberg m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den förändrade ekonomins förutsättningar,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de höga skatternas skadliga inverkan på regional utveckling,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgångspunkter för starkare regioner,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bo och verka på landsbygden,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av bättre vägar,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den informationstekniska infrastrukturen,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statlig verksamhet och helhetssyn.

1999/2000:N343 av Per Erik Granström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska förutsättningar.

1999/2000:N351 av Monica Öhman (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den regionala obalansen och om åtgärder för utveckling av Norrbotten.

1999/2000:N353 av Kristina Zakrisson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnors möjligheter till studier och arbete i skogslänen.

1999/2000:N355 av Agne Hansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om småföretag för regional utveckling och sysselsättning i Kalmar län.

1999/2000:N365 av Kjell Nordström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska satsningar i bl.a. Skaraborg.

1999/2000:N367 av Gunilla Wahlén m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om länsstyrelsernas fördelning av stöd och åtgärdsprogram,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jämställdhetsanalys,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jämställdhetsexperter.

1999/2000:N368 av Camilla Sköld Jansson m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen beslutar om införandet av regionala konsekvensanalyser i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:N381 av Leif Jakobsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen i Malmö stad.

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en samlad politik för utveckling av Sveriges skärgårdar,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordningsansvar för statliga verksamheter i skärgården.

1999/2000:N388 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om mål och principer för regionalpolitiken,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordning av regionalpolitiken,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bärkraftig näringslivsstrategi,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om friare användning av regionalpolitiska medel,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om starkare styrning och tydligare direktiv för statliga verk och bolag att inte överge mindre orter och glesbygd,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om basservice på landsbygden,
21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byautvecklingsgrupper.

1999/2000:N389 av Sven Bergström m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att fastställa konkreta mål för den regionala utvecklingen.

1999/2000:N390 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en hållbar strategi för näringspolitisk och regionalpolitisk utveckling,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en regionalpolitisk strategi,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att stimulera de kommuner som upprättar en hållbar strategi,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av fullskalemodeller,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av kompetensuppbyggnad,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionala och lokala kunskapscentrum,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av kompetensnätverk kring hållbar utveckling.

Inledning

Betänkandet – i vilket behandlas 50 motioner om olika regionalpolitiska frågor – är disponerat på följande sätt. I de inledande avsnitten beskrivs som bakgrund några aktuella utredningsarbeten och befolkningsutvecklingen i stort. Därefter redovisas, under aktuella rubriker, innehållet i de olika motionerna, vissa kompletterande uppgifter samt utskottets ställningstagande.

Bakgrund

Utredningsarbeten

Regeringen beslutade i januari 1999 att tillkalla en kommitté med parlamentariskt inflytande med uppgift att lämna förslag om hur den svenska regionalpolitiken skall inriktas och utformas under 2000-talets början (dir. 1999:2). Utredningen har redovisats i utskottets betänkanden 1998/99:NU7 respektive 1999/2000:NU2 vad gäller direktiven respektive utredningens planering och strukturering av arbetet. Det första skedet med ett brett inhämtande av kunskaper håller nu på att avslutas genom att ett trettiotal olika studier skall avrapporteras under januari–mars 2000. Bland annat sammanfattas resultaten av 30 års regionalpolitik och utvärderas de nuvarande stödformerna inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling. Utredningen arbetar med frågan om hur sambandet mellan mål och medel kan bli starkare. Syftet är att åtgärderna skall anpassas bättre till de mål som samhället sätter för regionalpolitiken. Efter analysfasen kommer utredningsarbetet alltmer in i den fas, där slutsatser skall dras av materialet. Såvitt nu kan bedömas från utredningssekretariatets sida kommer utredningsarbetet att vara färdigt vid den i direktiven angivna sluttidpunkten den 31 augusti 2000.

I början av februari 2000 presenterade utredningen några underlagsrapporter, bl.a. rörande orsakerna till de omfattande befolkningsförändringarna i regionerna under senare år. Enligt analysen är de låga födelsetalen och den minskande invandringen orsak till att många orter tappar befolkning. Materialet visar att många flyttar för att få arbete eller utbildning och att det framför allt är yngre personer som väljer att flytta. Under hela 1990-talet är det flyttningar till och från studieorter som stått för ökningen av de totala omflyttningarna. Högskolans lokalisering är därför en nyckelfaktor för att förstå flyttningsmönstret, sägs det i en av rapporterna.

Vid sidan av det parlamentariska utredningsarbetet pågår inom Näringsdepartementets ram utrednings- och analysarbete angående dels statens åtgärder för att främja fler och växande företag, dels frågor om hur ett antal myndigheter kan effektiviseras och samordnas för att i högre grad bidra till samhällsutveckling och tillväxt.

Enligt Näringsdepartementets beslut (protokoll 1999-04-29) anges uppgifterna i den förstnämnda utredningen bl.a. vara följande:

– översyn av mindre företags behov av statliga insatser för att växa och utvecklas,

- utvärdering av viktiga näringspolitiska småföretagsåtgärder som genomförs i dag,
- avlämnande av förslag om framtida statliga insatser för att främja tillväxt bland främst småföretag och förslag om hur insatserna kan samordnas för att förenkla för företagen.

Rapporten Statens åtgärder för fler och växande företag, som utarbetats på Näringsdepartementets uppdrag av direktörerna Elisabet Annell och Peter Nygårds, redovisades i december 1999. Slutsatserna i rapporten är att det startas för få företag och att dagens småföretagspolitik står på en bräcklig grund. Enligt utredarna riskerar de ekonomiska stöden att skapa mer negativa effekter än de fördelar som kan uppnås i det enskilda fallet. Utredarna föreslår att staten övergår till en roll som beställare i stället för nuvarande roll som utförare. Vidare finns det argument för en ny inriktning mot att ge små företag en bättre tillgång till information, kunskaper och nätverk.

I början av februari 2000 redovisade utredarna rapporten Statens åtgärder för att främja små och växande företag, Del II, Organisation och struktur. Med utgångspunkt i bl.a. den första etappens analys föreslår utredarna följande sju hörnstenar i statens framtida arbete för fler och växande företag:

- ett enhetligt system för rådgivning och finansiering,
- arbete med kunskapsplattformar på alla nivåer,
- fokusering av några prioriterade grupper,
- strategiska regionala utvecklingsinsatser,
- symmetriska och rättvisa regelsystem,
- möjlighetsskapande konkurrensutsättning,
- en lärande politik.

Parallellt med det nämnda arbetet utsågs rektor Anders Flodström, Kungliga tekniska högskolan, till utredare av frågan om effektivisering och samordning av myndigheter inom Näringsdepartementets område (beslut N99/6651/ITFOU). I rapporten Utredning om vissa myndigheter från november 1999 slås inledningsvis fast att närings- och innovationspolitik behövs för att stärka den svenska utvecklingskraften. Utredningen pekar på att enbart forskning och forskare inte skapar nya produkter eller företag. Vidare är det ett budskap att strukturen för analysarbete som rör innovationssystemet måste förstärkas. Sammantaget föreslås i utredningen bl.a. följande organisatoriska förändringar:

- bildande av en ny forsknings- och innovationsberedning under ledning av statsministern,
- bildande av en ny myndighet för forskningsfinansiering och utvecklingsarbete,
- bildande av ett nytt nationellt centrum för verksamhetsutveckling för att utveckla närings- och innovationspolitiken (skall byggas på centrala funktioner vid nuvarande Närings- och teknikutvecklingsverket – NUTEK – och ALMI Företagspartner AB),
- bildande av en ny analysfunktion, kallad Strukturinstitutet, för att stödja det svenska innovationssystemet.

Enligt departementets planering kommer en proposition om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken att överlämnas till riksdagen i mars 2000. Därefter kommer arbetet inom departementet att inriktas på att utarbeta konkreta förslag till organisationsförändringar, vilka kommer att redovisas för riksdagen hösten 2000. När det gäller de regionalpolitiska stödformerna beräknas emellertid en annan tidsplan gälla med hänsyn till att beredningsarbetet också kommer att omfatta resultaten från den regionalpolitiska utredningen.

SimpLex-kommissionen, som arbetar med att förenkla reglerna för företag, bör också nämnas i detta sammanhang. Våren 1999 bildades SimpLex-gruppen (numera SimpLex-kommissionen) i syfte att främja små företags utveckling genom att bl.a. verka för tillgängliga och förståeliga regler och föreslå ändringar i gällande regelverk. Enligt den aktuella förordningen (1998:1820) skall statliga myndigheter, som överväger nya eller förändrade regler, särskilt analysera vilka konsekvenser reglerna får för småföretagen. Myndigheterna skall årligen före den 1 februari rapportera till regeringen om sitt arbete med konsekvensanalyser enligt den nämnda förordningen. SimpLex-kommissionens arbete beskrivs mera utförligt i utskottets betänkande 1999/2000:NU13, som avlämnas samtidigt med detta betänkande.

Befolkningsutveckling

Statistiska centralbyrån (SCB) har i februari 2000 redovisat definitiva uppgifter om befolkningsutvecklingen under år 1999. Vid utgången av år 1999 uppgick befolkningen till 8,9 miljoner personer. Under året ökade rikets befolkning med drygt 7 000 personer baserat på ett flyttningsöverskott på drygt 14 000 personer och ett födelseunderskott på drygt 6 500 personer. Befolkningen i skogslänen, till vilka räknas Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, minskade med ca 12 700 personer till ca 1 733 000 personer. Minskningen baseras på dels ett födelseunderskott på ca 5 600, dels ett flyttningsunderskott på ca 7 000 personer. Mönstret är likartat som under år 1998. Inom skogslänen är det endast tre av sammanlagt 85 kommuner, nämligen Karlstad, Gävle och Umeå kommuner, som uppvisar folkökning.

Befolkningsutvecklingen uppdelat på län under år 1999 redovisas i tabellen på nästa sida.

Län	Folkmängd	Folkökning
Stockholm	1 803 377	19 937
Uppsala	292 415	1 002
Södermanland	255 890	-379
Östergötland	411 320	-1 091
Jönköping	327 266	-793
Kronoberg	177 149	-929
Kalmar	236 501	-1 603
Gotland	57 428	-215
Blekinge	150 625	-789
Skåne	1 123 786	3 360
Halland	273 537	998
Västra Götaland	1 488 709	1 791
Värmland	276 600	-1 713
Örebro	273 822	-762
Västmanland	256 901	-760
Dalarna	280 575	-2 323
Gävleborg	280 717	-1 509
Västernorrland	249 299	-2 585
Jämtland	130 705	-1 061
Västerbotten	256 710	-1 093
Norrbottnen	258 094	-2 379
Riket	8 861 426	7 104
Skogslänen	1 732 700	-12 663

Källa: SCB

Allmän inriktning av regionalpolitiken

Motionerna

Centerpartiet begär i motion 1999/2000:N214 en förändrad regional politik, som leder till utveckling i alla regioner. En ökad decentralisering är nödvän-

dig för en hållbar utveckling, anför motionärerna. Regionalpolitiken bör också dra nytta av det nya Sverige med en mångfald av kulturer och religioner. Vidare krävs det åtgärder för att få en levande landsbygd med ungdomar. Lösningen är att låta ungdomarna bestämma mer över sin egen vardag.

I motion 1999/2000:N343 (s) beklagar motionärerna den pågående utarmningen av skogslänen. En mer aktiv och kraftfull regionalpolitik efterlyses. Regionalpolitiska konsekvensanalyser och hänsyn måste genomsyra det politiska beslutsfattandet, menar motionärerna. Bland annat bör en service-nivå gällande hela Sverige fastställas.

Skogslärens särskilda problem tas också upp i motion 1999/2000:N353 (s). För att motverka befolkningsminskningen i skogslänen bör kvinnornas möjligheter till studier och arbete i skogslänen förbättras. Tänkbara åtgärder är ytterligare decentralisering av högskolestudier och förändringar inom regelsystemet för företagsstöd.

Det hävdas i motion 1999/2000:N300 (s) att förutsättningarna för att kunna uppföra nya industri- och företagslokaler inom områden med låg tillväxt måste förbättras. Antingen bör en utredning tillsättas eller bör NUTEK ges i uppdrag att föreslå ett system där staten tar ett större ansvar för lokalfrågor vid nyetableringar än vad fallet är i dag.

I motion 1999/2000:T243 (s) framhålls att konkurrenslagstiftningen måste ses över så att den inte utgör ett hinder för en effektiv regionalpolitik. De senaste årens utveckling har visat att marknaden inte förmår ta regionalpolitiska hänsyn.

I kommittémotion 1999/2000:N340 (m) konstateras att förutsättningarna för svensk regionalpolitik har förändrats genom att globaliseringen innebär en större konkurrens för produktionen och att företagen etablerar sig där kompetensen finns. Enligt motionärerna måste el- och energiskatter, vilka drabbar Norrlandslänet hårt, undanröjas med hänsyn till de skadliga effekterna på den regionala utvecklingen. Vad som krävs är en genuin förståelse för företagandets villkor. Framför allt måste förutsättningar skapas för att de små företagen skall kunna växa. Ett alternativ till dagens regionalpolitik är att regioner genom att sänka individens inkomstskatt skulle kunna konkurrera med andra regioner. För att säkerställa näringslivets konkurrenskraft, i synnerhet för skogsnäringen och turismen, föreslår motionärerna en kraftfull och långsiktig satsning på vägar och vägunderhåll. Vidare föreslås i motionen att staten inleder ett program för regional utbyggnad av informationsteknisk struktur.

Det betonas i motionen att statsmakterna måste ha en helhetssyn på den regionala utvecklingen, särskilt inom verksamheter där staten har ett ägaransvar. Sektorsvisa rationaliseringar och nedläggningar får inte innebära ökade kostnader i andra sektorer i angränsade statliga sektorer. Beslut om omstrukturering bör föregås av konsekvensanalyser.

I motion 1999/2000:N249 (m) uttrycks farhågor för att utflyttningen från Norrland fortsätter och för att arbetslösheten ytterligare ökar. De regionala skillnaderna bör snarast åtgärdas, enligt motionären. En ny regionalpolitik med mer av generella insatser inom stödområdena efterlyses.

Det är angeläget att snabbt utreda hur våra universitetsregioners utveckling skall kunna stärkas, är budskapet i motion 1999/2000:N333 (m).

I motion 1999/2000:N367 (v) betonas vikten av att kvinnor får del av de regionala medlen. Länsstyrelserna bör årligen redovisa fördelningen av företagsstöden samt åtgärdsprogram för att nå upp till målet att kvinnor skall få 40 % av alla företagsstöd. När regeringen lägger fram förslag bör konsekvenserna för jämställdheten redovisas mer tydligt. Vidare bör alla län ha en jämställdhetsexpert på heltid. Experterna bör ha en tillsynsfunktion som bl.a. innebär att de har uppsikt över att alla företag som får regionalt företagsstöd har en jämställdhetsplan.

I motion 1999/2000:T205 (v) beklagas den pågående befolkningsminskningen i skogslänen. För att stoppa utflyttningen krävs nya idéer, hävdar motionärerna. Det regionalpolitiska transportbidraget bör ta hänsyn till trafikpolitiska mål och miljömål. För att få till stånd säkra, billiga och miljöpåpassade kommunikationer föreslås bl.a. att det nu gällande transportbidraget ses över i syfte att korta lastbilstransporterna. Vidare bör den regionalpolitiska utredningen ges tilläggsdirektiv att utreda dels fördelningen av slottider (dvs. start- och landningstider), dels en differentierad beskattning av bilismen. Bland annat bör möjligheten att ytterligare sänka fordonsskatten i glesbygd ses över.

Budskapet i motion 1999/2000:N368 (v) är att alla större beslut i riksdagen bör åtföljas av regionalpolitiska konsekvensanalyser. I ett första steg bör riksdagen uttala att budgetpropositioner alltid skall åtföljas av en sådan analys av de samlade effekterna av budgetförslagen.

Enligt motion 1999/2000:N277 (kd) är det nödvändigt att arbetsmarknadspolitiken, näringspolitiken och den ekonomiska politiken harmoniseras med regionalpolitiken. I huvudsak krävs en generell regionalpolitik. För att underlätta samordning och helhetssyn vid beslut i regionalpolitiska frågor bör konsekvensanalyser upprättas. Vidare är det motionärernas uppfattning att utgiftsområdet 19 Regional utjämning och utveckling bör samordnas med regional näringspolitik och EG:s regionalpolitik i Sverige och att antalet stödformer bör minskas.

I motion 1999/2000:N216 (c) framhålls att de regionalpolitiska kraven på statens verksamhet måste skärpas och förtydligas, bl.a. i regleringsbrev för myndigheterna. Regeringen bör också följa upp hur kraven tillgodoses, t.ex. i årsredovisningarna för myndigheter och statliga bolag.

Konkreta mål bör fastställas för den regionala utvecklingen, begärs det i motion 1999/2000:N389 (c). För att befolkningen skall kunna stanna kvar i skogslänen bör statsmakterna m.fl. göra en målmedveten satsning på att vidareutveckla skogen och dess näringar.

I motion 1999/2000:N237 (fp, m, kd) anförts att flera regelverk, bl.a. på skatteområdet, bör ses över i syfte att öka effektiviteten i ekonomin. Det finns enligt motionärerna ett behov av att låta dem som utnyttjar offentlig service finansiera mer av denna i stället för alternativet att höja skatterna, vilket hämmar tillväxten. Motionärerna anser att det bör utredas om ökad självfinansiering kan öka tillväxten i de regioner som har ett högt skattetryck men som samtidigt har behov av ökade satsningar på utbildning och infrastruktur.

I motion 1999/2000:N213 (fp) hävdas att regionalpolitiken skall medverka till riktiga arbeten, ett bra boende och god social service i hela landet. Därför

bör politiken snarast läggas om i en riktning som syftar till att skapa nya jobb genom företagande. Småföretagen tyngs i dag av skatter, krångel, byråkrati m.m. En politik som gynnar mindre företag är bra för glesbygden, såväl för att skapa livskraft som för att ge förutsättningar för grundservice.

Motionärerna framhåller att utbildningsnivån hos befolkningen blir allt viktigare för att en region skall kunna hävda sig och utvecklas. Distansutbildningen är *en* metodik som kan ge fler människor tillgång till högre utbildning. Särskilt viktigt är att universitet och högskolor tar sitt ansvar för distansundervisning och att de ges resurser för detta. Även för gymnasienivån måste distansmetodik utvecklas. Regionalpolitiska medel inom anslaget för allmänna regionalpolitiska åtgärder liksom EG:s projektverksamhet bör kunna användas för kulturella insatser.

Regional utveckling bygger på samverkan, anförts det vidare i motionen. Ytterligare vägar bör prövas för att säkerställa service, t.ex. genom att statliga myndigheter prövar möjligheterna att köpa tjänster från privata företag. Viss service kan skötas via landsbygdsbutiken. Enligt motionärerna bör de statliga verken och myndigheterna medverka till att de regionalpolitiska målen förverkligas. Sektorsvisa och kortsiktiga rationaliseringar bör inte få medföra onödiga nedläggningar av statliga funktioner och service. Den nya informationstekniken medger kvalificerad verksamhet över hela landet.

En politik för full sysselsättning efterlyses i motion 1999/2000:N271 (fp). Stockholmsregionen har strukturfordelar och stordriftsfordelar som är gynnsamma och ger möjligheter till konkurrenskraft internationellt.

I motion 1999/2000:N282 (fp) begärs ett tillkännagivande till regeringen om behovet av ett system med stöd för vissa persontransporter. Bakgrunden är att avregleringen av flygmarknaden har haft starkt negativa konsekvenser för många mindre linjer.

I motion 1999/2000:N388 (mp) utpekas ett antal mål, som skall prägla regionalpolitiken. Bland målen nämns utökat regionalt självstyre, ekonomisk och ekologisk balans i varje region, principen "hjälp till självhjälp", förbättrad infrastruktur m.m. Enligt motionärerna bör regionalpolitiken vinna på en samordning mellan Närings- och Miljödepartementen. En enhetlig näringslivsstrategi, baserad på långsiktig hållbarhet i alla regioner, bör drivas på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Motionärerna hävdar att en friare resursanvändning, t.ex. av arbetsmarknadspolitiska medel, leder till ett mer effektivt utnyttjande av insatta resurser genom att dessa kan anpassas till de lokala förutsättningarna. Vidare kräver motionärerna en starkare styrning av statliga verk och bolag för att dessa inte skall överge landsbygden vid åtstramningar. Viss grad av basservice är också viktig på landsbygden för att generera en positiv utvecklingsspiral på landsbygden.

I motion 1999/2000:N390 (mp) framhålls att alla regionalpolitiska insatser i grunden bör vila på långsiktig hållbarhet på alla nivåer. Enligt motionärerna behövs en regionalpolitisk strategi, där ett systemtänkande utvecklas i vilket ekosystemet ses i sin helhet i förhållande till samhällets aktiviteter. Strategin kan baseras på följande huvudpunkter: slut kretsloppen, satsa på befintligt lokalt näringsliv, komplettera med bristproduktion eller bristföretag och även med nya branscher och verksamheter. Vidare föreslår motionärerna att staten

skall stimulera kommunerna att upprätta denna typ av program med hjälp av ekonomiska stödpaket. Fullskaleförsök bör göras i mindre samhällen.

Motionärerna anför vidare att en konstruktiv regionalpolitik i syfte att stärka glesbygdens överlevnadsmöjligheter bör inriktas på en bred kompetens-uppbyggnad kring temaområdet hållbar utveckling och social ekonomi. En sådan kompetensutveckling kan lämpligtvis ske genom uppbyggnad av lokala och regionala kunskapscentrum runt om i glesbygden. Nästa steg är att bygga upp kompetensnätverk kring begreppet hållbar lokal utveckling.

Vissa kompletterande uppgifter

Utvecklings-, tillväxt-, miljö- och konkurrensfrågor

Det uppdrag som givits till den regionalpolitiska utredningen berör utvecklings- och tillväxtfrågor. Det sägs i direktiven att regionalpolitiken skall bidra till att öka den ekonomiska tillväxten i landet genom att bl.a. stödja ett i den internationella konkurrensen lönsamt näringsliv. Företagsstöden skall övervägas från effektivitets- och konkurrenssynpunkt med beaktande av EG:s statsstödsregler.

Rese- och turistindustrin är en bransch som har betydelse för den regionalpolitiska utvecklingen. I syfte att stärka tillväxten i denna bransch har statsrådet Mona Sahlin etablerat en framtidsgrupp som skall analysera de faktorer som kan främja tillväxt och ta fram underlag för en nationell strategi för den svenska turistnäringen. Bland annat kommer gruppen att diskutera turistnäringens utveckling i anknäring till regionala tillväxtavtal, kompetensutveckling, skatter, forskning och utbildning. Framtidsgruppen kommer att ledas av statssekreterare Jan Grönlund, Näringsdepartementet.

Sveriges 21 län har under två år arbetat med att ta fram regionala tillväxtavtal, som är ett nytt instrument inom den regionala näringspolitiken och som syftar till att tillgängliga resurser samordnas och inriktas på åtgärder för att uppnå ökad uthållig ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Den 15 februari 2000 undertecknades den slutliga versionen av avtalen, och därefter har genomförandefasen påbörjats. Det finns även samband med strukturfondsarbetet genom att strukturfondsprogrammen kan baseras på de förslag som finns i de regionala tillväxtavtalen.

En kort tillbakablick när det gäller samhällets miljöstrategi ger vid handen att de 167 nationella miljömål, som lades fast år 1991 (prop. 1990/91:90, bet. 1990/91:JoU30), så småningom fördes ned på regional nivå. Det var länsstyrelserna som anpassade målen till regional nivå i vad som benämndes regional strategi för miljön, STRAM. Arbetet utvärderades år 1997 av Statens naturvårdsverk, vilket redovisas i rapporten Länsstyrelsernas STRAM-arbete – en utvärdering (rapport nr 4810). Utvärderingen visade att strategierna genomgående var av hög kvalitet men varierade i omfattning. Riksdagens beslut våren 1999 om miljöpolitiken (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6) ledde till en koncentration till 15 miljö kvalitetsmål, som i sak i stort sett motsvarade de tidigare målen. Naturvårdsverket gavs i uppdrag att konkretisera dessa 15 mål, vilket ledde till att ett antal nationella delmål föreslogs. I maj 1998 beslutade regeringen att tillkalla en parlamentarisk bered-

ning (dir. 1998:45) för att göra en samlad översyn av vilka delmål som behövs för att Sveriges nationella miljö kvalitetsmål skall kunna uppnås inom en generation. Den s.k. Miljömålskommittén, vilken består av riksdagsledamöter och experter [ordförande: riksdagsledamot (s) Jan Bergqvist], har att redovisa sina förslag senast den 1 juli 2000 i fråga om 14 mål. Miljömålskommitténs betänkande skall enligt direktiven vara upplagt så att det kan läggas till grund för en proposition. Det resterande miljö kvalitetsmålet, ”begränsad klimatpåverkan” (uppföljningen av FN:s konvention om klimatförändringar), utreds av en särskild kommitté med parlamentarisk sammansättning (dir. 1998:40). Samtidigt har länsstyrelserna fått i uppdrag att anpassa mål och delmål till den regionala nivån.

Frågor om konkurrenspolitiken har nyligen redovisats av Konkurrensverket i rapporten *Konkurrensen i Sverige under 90-talet – problem och förslag* (Konkurrensverkets rapportserie 2000:1). Rapporten är resultatet av ett regeringsuppdrag till Konkurrensverket. Transportområdet är ett av de områden som tas upp i rapporten och analyseras med avseende på företagens agerande, konkurrensbegränsande regleringar samt in- och utträdeshinder.

Det konstateras i rapporten (s. 194) att konkurrensförutsättningarna förändrats, bl.a. för flyg och järnväg. Nya aktörer inom dessa båda områden har haft svårt att erövra marknadsandelar och i flera fall har de försvunnit från marknaden efter en tid, framhålls det. Ett kvarstående problem är att de mindre företagen har svårt att hävda sig mot SAS. Ur regionalpolitisk synpunkt kan det vidare noteras att enligt rapporten kan det vara så att flera destinationer inte har tillräckligt stort passagerarunderlag för att det skall vara realistiskt med konkurrerande bolag. Konkurrensverkets mening är att upphandling av flygtrafik kan utgöra ett alternativ, men att upphandling är en andrahandslösning som endast bör tillgripas när förutsättningar för konkurrens saknas.

I rapporten tas även upp den s.k. slotsallokeringen, vilken sker i enlighet med EU:s gemensamma regler för fördelning av start- och landningstider. Reglerna innebär att ett flygbolag som har en slot har en ”evig” företrädesrätt till denna så länge som den används, s.k. *grandfathers rights*. För närvarande innebär bristen på slottider att en mer omfattande nyetablering av ett svenskt linjenät med Arlanda som knutpunkt är mycket svår att genomföra. Enligt rapporten kan kapacitetsbristen delvis avhjälpas genom byggnation av fler start- och landningsbanor.

Utbildning, kompetensutveckling och kultur

Den 1 juli 1999 startade Distansutbildningsmyndigheten sin verksamhet i Härnösand. Myndigheten skall främja utveckling och användning av utbildning på distans inom högskolan och folkbildningen. Vidare skall den följa distansutbildningens utveckling och medieteknik både i Sverige och utomlands.

Härutöver kan nämnas att en särskild utredare har tillsatts för att utreda vissa frågor om högskolans styrning (dir. 1999:70). Utgångspunkt för uppdraget är att det nuvarande mål- och resultatstyrningssystemet ligger fast och att utredaren skall analysera möjligheterna att förbättra det nuvarande syste-

met. En av de uppgifter som nämns i direktiven gäller att utredaren skall överväga vilka kriterier som kan användas i samband med en avvägning mellan utbildning vid campus respektive distansutbildning samt mellan nybörjare å ena sidan och fortsättningsstuderande å den andra. Uppdraget skall redovisas senast den 31 maj 2000.

När det gäller kompetensutveckling föreslog regeringen i budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 14 Arbetsmarknad och arbetsliv) att särskilda medel skulle avsättas för att stimulera individuell kontinuerlig kompetensutveckling. Den ekonomiska ramen anges i propositionen till 1,35 miljarder kronor år 2000 och därefter 1,15 miljarder kronor årligen i form av reducerad skatt. I december 1999 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag (dir. 1999:106) att lämna förslag till hur avsatta budgetmedel effektivast skall disponeras. Utredaren bör redovisa ett flexibelt system med bl.a. en analys utifrån ett effektivitets- och tillväxtperspektiv samt ur ett fördelningspolitiskt perspektiv. Utredaren skall slutredovisa sitt uppdrag senast den 15 januari 2001.

I viss mening kan sägas att rollen som kompetenscentrum finns hos landets 24 lokala kooperativa utvecklingscentrum för kostnadsfri information och rådgivning (LKU), och även hos lokala och regionala resurscentrum för kvinnor (RC) och hos industriella utvecklingscentrum (IUC). De sistnämnda syftar till att verka för ökad regional kompetens, bl.a. inom teknikområdet. Även mål 3-arbetet inom EG:s strukturfonder kan nämnas i detta sammanhang.

Kulturinsatser i gles- och landsbygdsområden kan redan i dag genomföras med hjälp av regionalpolitiska medel. Såväl den regionala projektverksamheten som medfinansiering av EG:s strukturfonder ger sådana möjligheter för länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen. Även inom ramen för det s.k. 500-miljonersprogrammet har det avsatts 30 miljoner kronor under åren 1998–2000 till Statens kulturråd för projekt främst inom de regionalpolitiska stödområdena.

På en fråga (1999/2000:484) av Ewa Larsson (mp) om kulturens betydelse för regional tillväxt svarade kulturminister Marita Ulvskog bl.a. följande:

I anslutning till arbetet med tillväxtavtalen har länen på olika sätt gjorts uppmärksamma på kulturens betydelse för regional utveckling. Syftet har varit att beskriva de möjligheter till regional utveckling och ökad välfärd som satsningar på kulturområdet kan ge. För Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet samt Statens kulturråd har i regleringsbrev ställts målet att de ska öka sitt deltagande i pågående regionala processer genom samråd och insatser inom sitt kompetensområde och därmed bli en aktiv part i genomförandet av de regionala tillväxtavtalen.

Kulturdepartementet verkar alltså för att kulturens betydelse i högre grad än för närvarande ska beaktas i det regionala arbetet för att främja tillväxt. Jag delar i detta avseende Ewa Larssons uppfattning. Dock vill jag tillägga att kultursatsningar i detta syfte alltid måste vara förenliga med kulturpolitiska målsättningar.

I budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 19 Regional utjämning och utveckling) redovisas resultaten av ett uppdrag till NUTEK. Uppdraget gällde bl.a. att närmare analysera möjligheterna att uppnå könskvoteringsvillkoret (som villkor för att vissa regionalpolitiska stöd skall utgå gäller att minst 40 % av de nya arbetstillfällena skall tillfalla vardera könet). Vidare omfattade uppdraget att se över hur antalet kvinnor i traditionellt mansdominerade branscher kan öka inom det regionalpolitiska stödområdet. I NUTEK:s rapport konstateras att antalet arbetstillfällen som tillföll kvinnor under åren 1997 och 1998 var mycket nära villkoret på minst 40 %, nämligen 37 %. Dock finns det stora regionala skillnader.

Enligt förordning (1990:1510) med länsstyrelseinstruktion skall det inom länsstyrelsen finnas en länsexpert på vart och ett av ett antal olika områden, bl.a. när det gäller jämställdhet mellan kvinnor och män. Länsexperten skall under länsstyrelsens ledning ha ett ansvar för sitt sakområde och medverka till samordning mellan sakområdena. Länsstyrelsernas arbete med jämställdhetsfrågorna styrs vidare av regleringsbrevet för länsstyrelserna. Huruvida läns-experten arbetar hel- eller halvtid med dessa frågor styr inte regeringen över, eftersom målstyrning tillämpas. Det kan således vara så att de län som arbetar mindre än heltid med dessa frågor motiverar detta med att de har ett jämställdhetsperspektiv i all verksamhet och därför inte behöver en jämställdhetsexpert på heltid.

Enligt information från Näringsdepartementet utreds inom Regeringskansliet om länsstyrelserna skall ha en tillsynsfunktion enligt jämställdhetslagen. En rapport kommer att redovisas senast i augusti 2000.

Varje län gör en länsstrategi för jämställdhetsarbetet. Regeringens mål för länsstyrelserna framgår av regleringsbrev m.m. Åtterrapporering från länsstyrelsernas sida sker i årsredovisningen, vilken följs upp av regeringen. Regeringen har informerat riksdagen om uppföljningsarbetet i en skrivelse (1999/2000:24) om jämställdhetspolitiken inför 2000-talet, vilken nyligen har behandlats av arbetsmarknadsutskottet (bet. 1999/2000:AU6).

Företagsstöd

När det gäller antalet stödformer och deras principiella inriktning väntas förslagen från den regionalpolitiska utredningen att föreligga efter sommaren 2000.

Den svenska kommunallagen och EG:s statsstödsregler innebär att möjligheterna att ge regionalpolitiskt stöd till investeringar i industrilokaler är begränsade. Företagsstöden måste vara anpassade till EG:s riktlinjer om statligt stöd till regionala ändamål. Riksdagen beslutade under hösten 1999 om vissa huvudprinciper för de regionala utvecklingsbidragen från år 2000 (bet. 1999/2000:NU2), men enligt information från Regeringskansliet är det inte möjligt att slutföra arbetet med en ny förordning förrän EG-kommissionen har godkänt den s.k. stödkartan och stödreglerna. Kommissionen har ställt olika frågor angående förslaget om regionala utvecklingsbidrag, så som förslaget redovisades i budgetpropositionen för år 2000. Nä-

ringsdepartementet har i februari 2000 i en skrivelse till kommissionen lämnat ytterligare kompletterande uppgifter som rör regionalstödskartan och reglerna om regionalt utvecklingsbidrag. Det förväntas att kommissionen fattar sitt beslut inom någon månad. Ansökningar om utvecklingsbidrag som lämnats in efter den 1 januari 2000 kan inte behandlas förrän de nya reglerna är fastställda.

I det stödsystem för regionalt utvecklingsbidrag som anmälts till kommissionen kan, liksom tidigare, högre bidrag lämnas till företag som bygger egna lokaler, jämfört med företag som hyr lokaler. Syftet är att uppmuntra företag att bygga egna lokaler.

Trafik, infrastruktur och IT-frågor

Riksdagen beslutade våren 1998 om målen för transportpolitiken (bet. 1997/98:TU10). Sammanfattningsvis angavs att transportpolitiken bör vägledas dels av ett övergripande mål med ett antal delmål som anger ambitionsnivån på lång sikt, dels av etappmål som anger lämpliga steg på vägen. Det övergripande målet bör vara att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Beslutet omfattade följande delmål:

- ett tillgängligt transportsystem,
- en hög transportkvalitet,
- en säker trafik,
- en god miljö,
- en positiv regional utveckling.

Det sista delmålet preciserades på följande sätt: Transportsystemet skall främja en positiv regional utveckling genom att dels utjämna skillnader i möjligheterna för olika delar av landet att utvecklas, dels motverka nackdelar av långa transportavstånd.

Metoder och mått för att precisera och följa upp delmålet ”en positiv regional utveckling” diskuteras för närvarande i en arbetsgrupp som tillsatts av Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA). Glesbygdsverket deltar i arbetet med att utforma etappmål för trafikpolitiken vad gäller tillgänglighet och regional utveckling.

Enligt planerna kommer riksdagen under våren 2000 att fatta beslut om infrastruktursatsningar för perioden 2002–2011. Det gäller främst väg- och järnvägar.

Det kan vidare nämnas att det regionalpolitiska transportbidraget numera täcker även sjötransporter, vilket gynnar miljömålet. Vissa trafikfrågor har tagits upp inom ramen för den regionalpolitiska utredningen, bl.a. konsekvenserna av avregleringen av den inrikes flygtrafiken och persontransporter till och från mindre orter. Enligt uppgift från Näringsdepartementet planeras inte några tilläggsdirektiv till den regionalpolitiska utredningen, bl.a. av det skälet att utredningen skall redovisa sitt uppdrag i slutet av augusti 2000, dvs. relativt snart.

Näringsminister Björn Rosengren har nyligen besvarat en fråga (1999/2000:462) av Per-Olof Svensson (s) om vad näringsministern avser att

göra för att Norrland skall få större trafiksäkerhet på vägarna. Enligt Per-Olof Svensson har skogsindustrin i en utredning kunnat visa att den på grund av den dåliga vägstandarden drabbas av merkostnader. I en förlängning kan det medföra fördyringar av skogsindustrins produkter, vilket i sin tur kan vara hotande för norrländsk industri. I massmedier har också uppgetts att den dåliga vägstandarden – i framför allt Norrlands inland – leder till onödiga person- och fordonsskador och t.o.m. kan vara en orsak till dödsolyckor. Enligt Per-Olof Svensson måste anslagen till Vägverket öka eller omprioritering ske.

Näringsminister Björn Rosengrens svar på frågan var att trafiksäkerhetsmålet har prioriterats under senare år genom att investeringsmedel inom Vägverkets anslag har styrts över till de åtgärder som är mest effektiva ur trafiksäkerhetssynpunkt. Vidare menade näringsministern att Vägverket är ansvarigt för att avgöra var i landet insatsbehoven är störst med avseende på både trafiksäkerhet samt drift och underhåll.

Infrastruktur för informationsteknik, särskilt bredbandsfrågor, har under de senaste månaderna behandlats i interpellationer (1999/2000:75) av Per Westberg (m) och (1999/2000:84) av Lennart Daléus (c).

Båda interpellanterna har bl.a. tagit upp frågan om hur bredbandsförbindelserna skall nå ut till hushåll och företag i hela landet på ett rimligt sätt. Det har också varit fråga om vilken teknik som kan användas för glesbygdens bredbandsutbyggnad samt hur konkurrensen skall kunna säkras.

Enligt näringsminister Björn Rosengren är frågan om hur den svenska IT-strukturen skall klara framtida höga kapacitetsbehov en av de viktigaste frågorna som regeringen i dag har på sitt bord. Regeringens syn på denna fråga kommer att redovisas i den kommande IT-propositionen, meddelade näringsministern. Vidare informerades riksdagen om att regeringens IT-kommission har tagit initiativ att se över frågan om hur man kan utvärdera de samhällsekonomiska konsekvenserna av ett finmaskigt nät till hushållen och företagen i hela landet. Att åstadkomma ett öppet stamnät är av såväl näringspolitiskt som regionalpolitiskt intresse. Näringsministern omtalade att (affärsverket) Svenska kraftnät föreslagit en snabb utbyggnad av ett bredbandsstamnät till regeringen och att regeringen granskade detta förslag. Vidare var det enligt näringsministern inte lämpligt att binda sig för en enda teknik. Ministern var ense med interpellanterna om att det var viktigt att öka konkurrensen på området.

Regeringen avser att avlämna en proposition om IT-frågor till riksdagen den 22 mars 2000. Enligt information från Regeringskansliet kommer IT-propositionen preliminärt att omfatta följande områden:

- en IT-politik för tillväxt, sysselsättning och välfärd (grundläggande mål och stärkande av Sveriges position m.m.),
- mål, handlingsprogram och lagförslag (prioriterade områden, kompetens, användningen av IT m.m.),
- utvecklingen efter 1996 års IT-proposition (regler som skapar tillit, kompetens, tillgänglighet och samhällets informationsförsörjning m.m.).

Regeringen har i januari 2000 beslutat tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utarbeta ett förslag till ett nationellt infrastrukturprogram (dir.

2000:04). Programförslaget bör innehålla regler för säkerhet och framkomlighet i ett landsomfattande nät. I programmet bör även redovisas en prioritering av mellan vilka orter det bör finnas ledningsförbindelser, vilka inte bedöms komma till stånd på kommersiella grunder (för denna del av uppdraget skall en preliminär bedömning lämnas senast den 31 mars 2000) samt vad en eventuell statlig medfinansiering skulle komma att kosta. Vidare skall utredaren lämna förslag angående formerna för statens medverkan i nätutbyggnaden. En slutredovisning av uppdraget skall lämnas senast den 30 oktober 2000.

Grundservice

I ett svar på en interpellation (1999/2000:167) om grundservicen på landsbygden, framställd av Eskil Erlandsson (c), tog näringsminister Björn Rosengren bl.a. upp den databas över tillgången till service i gles- och landsbygd, som nyligen tagits fram. Denna bör enligt näringsministern ligga till grund för en intensifiering i arbetet med att utveckla samordnade servicelösningar. Vidare beskrev statsrådet IT-utvecklingen och den kraft som finns i byalagen, vilka även kan bedriva verksamhet som service och turism m.m. Han påminde också om den regionalpolitiska utredningens uppgift att utarbeta en strategi för regional balans.

I utskottets betänkande 1998/99:NU7 (s. 30) noterades regeringens uppdrag till Konsumentverket att i samråd med Glesbygdsverket utveckla och upprätthålla en databas med uppgifter om hushållens tillgång på service samt årligen till regeringen redovisa hur servicen utvecklas. De serviceslag som i första hand skulle kartläggas var dagligvaru-, drivmedels- och postkontorservice. I maj 1999 lämnade Glesbygdsverket och Konsumentverket delrapporten Servicedatabasen – en ny kunskapsbank om hushållens tillgång till service. I delrapporten redovisas arbetet med uppbyggnaden av databasen och exemplifieras den framtida användningen. I rapportförslaget begärde de båda myndigheterna att få i uppdrag att vidareutveckla systemet, etablera användningen och ansvara för driften under en period av tre år (perioden 2000–2002).

Enligt information från Regeringskansliet har utvecklingsarbetet fortsatt under hösten 1999. Uppdraget har slutredovisats i februari 2000. För närvarande testas en första version av servicedatabasen av ett antal länsstyrelser via Internet. Därutöver används databasen också som åskådningsexempel inom det av regeringen initierade s.k. StrateGIS-projektet. De användarsynpunkter som har kommit fram till slutet av januari 2000 innebär att det finns behov av fortsatt utvecklingsarbete för att användarna själva skall kunna göra uppdateringar, simuleringar och beräkningar. Konsumentverket och Glesbygdsverket uppskattar antalet användare i juli 2001 till 75 stycken. Ambitionen från myndigheternas sida är att det senast i december 2002 finns så många användare att kostnaderna för drift, underhåll och viss vidareutveckling kan täckas via användaravgifter.

I februari 2000 fattade regeringen beslut angående uppdrag åt Konsumentverket att, i samverkan med Glesbygdsverket, vidareutveckla systemet och ansvara för driften av servicedatabasen t.o.m. den 31 december 2002. Rege-

ringen har därför beviljat Konsumentverket 2,3 miljoner kronor för nämnda ändamål för år 2000, vilket skall belasta anslaget (A 1) Allmänna regionalpolitiska åtgärder. Beslut om finansiering för åren 2001 och 2002 avser regeringen att fatta, då de verkliga kostnaderna bättre kan uppskattas.

Statliga myndigheter

Det kan nämnas att Glesbygdsverket redovisade en utredning med titeln Tar statliga myndigheter regionalpolitiskt ansvar? i juni 1999. Verket har kartlagt ett urval statliga verksamheter inom service- och infrastrukturområdet, vilka direkt påverkar förhållandena för gles- och landsbygdens befolkning. De kartlagda myndigheterna är Vägverket, Banverket, Luftfartsverket, Räddningsverket, Socialstyrelsen och Rikspolisstyrelsen. Därutöver har affärsverkskoncernen SJ och aktiebolaget Posten AB kartlagts.

Kartläggningen visar vilka formella krav som gäller, vad kommuner och län tycker och hur företrädare för verksamheterna själva uppfattar situationen. De tre grundläggande frågor som ställts är vilken regionalpolitisk hänsyn som tas när det gäller verksamheten/servicen, vilken hänsyn som tas när det gäller lokal sysselsättning och hur hänsynstagandet totalt sett har förändrats under de senaste fem åren.

Glesbygdsverket anser att det finns brister i hänsynstagandet till regionalpolitiska mål och att detta i första hand beror på bristande styrning och uppföljning från regeringens sida. Verket rekommenderar därför regeringen att förtydliga och konkretisera de regionalpolitiska målen för statens verksamheter. Detta kan ske genom regleringsbrev för myndigheterna och avtal för affärsverksamheterna. Vidare krävs redovisning av hur målen tillgodoses. Åtterrapporering kan exempelvis ske i årsredovisningarna för myndigheter och bolag. Vidare förordas att statliga verksamhetsförändringar som får betydande konsekvenser från regionalpolitisk synpunkt skall föregås av "landsbygdskonsekvensbeskrivningar", som upprättas i dialog med berörda regioner och kommuner.

I rapporten betonas att det är stor skillnad mellan myndigheter, affärsdrivande verk och statliga bolag. Myndigheter kan avkrävas all den regionalpolitiska hänsyn som regeringen önskar. För konkurrensutsatta verksamheter finns däremot inte bara affärsmässiga problem utan även formella hinder, bl.a. därför att EG-direktiv ytterligare kan försvåra krav på regionalpolitiska hänsynstaganden.

Glesbygdsverket har vidare redovisat sysselsättningen inom statliga civila myndigheter under perioden 1993–1997. Enligt arbetsmaterialet har antalet sysselsatta minskat från ca 114 000 till ca 109 000 personer under denna tidsperiod, eller med ca 4,5 %. Minskning har skett inom socialförsäkringsområdet, polisverksamheten och rättsväsendet med totalt 6 850 personer, medan antalet inom "offentlig förvaltning" har ökat med närmare 1 700 personer. Den till antalet största noterade minskningen av antalet statligt sysselsatta mellan åren 1993 och 1997 återfinns i gruppen "tätortsnära landsbygdskommuner", nämligen drygt 3 800 personer. (I utskottets betänkande

Konsekvensanalyser på central respektive regional nivå

I kommittéförordningen (1998:1474) regleras hur kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar skall redovisas i ett utredningsarbete inom statens offentliga utredningar.

Bland annat sägs att om förslagen i ett betänkande påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, kommuner, landsting, företag eller andra enskilda skall en beräkning av dessa konsekvenser redovisas i betänkandet. Om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt, skall dessa redovisas (14 §).

Vidare gäller att om förslagen i ett betänkande har betydelse för den kommunala självstyrelsen, skall konsekvenserna i det avseendet anges i betänkandet. Detsamma gäller när ett förslag har betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen (15 §).

Enligt kommittéhandboken (Ds 2000:1) är det viktigt att konsekvenser identifieras, beräknas och ställs samman fortlöpande under arbetets gång. I handboken finns det en detaljerad handledning för hur de ekonomiska och de andra konsekvenserna skall kunna beräknas. I avsnittet som handlar om konsekvenser för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet anges att de direkta regionalpolitiska insatserna endast marginellt kan påverka den regionala utvecklingen; därför krävs en helhetssyn med samordnade åtgärder inom en rad områden. Oavsett vilket område en kommitté behandlar, måste den enligt kommittéhandboken ställa sig frågan om kommitténs förslag kan få regionalpolitiska konsekvenser. Det bör enligt anvisningarna observeras att offentlig service kan påverkas både genom ändringar i den statliga servicen och genom att kommunernas ekonomiska förutsättningar ändras. Vidare redovisas i handboken checklistor över vilka frågor som kommittén behöver ta upp under utredningens gång och som bör besvaras i betänkandet.

Det anges i handboken att utredningen bör vara särskilt observant på möjligheten att gynna, respektive undvika att missgynna, företag och enskilda individer i vissa regioner som är känsligare för förändringar än andra. Därför följer en redogörelse för vilka regioner som avses, dvs. områden med långa avstånd, gleshet, skärgårdsområden och områden som utsätts för snabb strukturomvandling. Även kommittéförslag som omfattar lokalisering av nya myndigheter och omorganisation av myndigheter berörs i avsnittet.

Vidare kan i detta sammanhang nämnas förordningen (1998:1634) om regionalt utvecklingsarbete. Enligt denna skall länsstyrelsen och i förekommande fall det regionala självstyrelseorganet verka för att de av riksdagen fastställda regionalpolitiska målen uppnås i länet (2 §). Den regionala utvecklingsstrategin skall innehålla en analys av utvecklingsmöjligheterna i

länet och dess olika delar med beaktande av ekologisk hållbarhet och jämställdhet. Bland annat skall det redovisas hur de samverkande organen medverkar i genomförandet av strategin samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas (3 §). Den regionala utvecklingsstrategin skall utformas så att den kan utgöra underlag för samordning av statlig och kommunal verksamhet (6 §). Länsstyrelsen skall i sitt regionala utvecklingsarbete utgå från den regionala utvecklingsstrategin, använda resurserna i överensstämmelse med de regionalpolitiska målen samt följa upp och utvärdera de åtgärder som vidtagits (9, 12 §§). Vidare skall länsstyrelsen hålla sig underrättad om hur den löpande verksamheten vid de statliga regionala myndigheterna följer den regionala utvecklingsstrategin (14 §).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att ett antal av de i motionerna berörda frågorna även behandlades föregående år i utskottets betänkande 1998/99:NU7.

Därefter har ytterligare steg tagits för att öka kunskaperna och ta fram bättre beslutsunderlag när det gäller de regionalpolitiska frågorna. I vissa frågor har konkreta beslut fattats i syfte att föra utvecklingen framåt. Icke desto mindre anser utskottet att befolkningssituationen och utflyttningen från i första hand skogslänen, men också från andra regioner, till storstäderna är betänkelig.

Den svenska ekonomin är nu inne i ett expansivt skede. Emellertid kan det konstateras att tillväxten är alltför ojämnt fördelad över landet. Det är således en viktig uppgift att få ökad kunskap om de verktyg som leder till ekonomisk tillväxt i olika slags regioner.

Utskottet konstaterar att regionalpolitiken berörs av olika utredningsarbeten, som kommer att leda till vidgade kunskaper inom detta område. Det gäller i första hand utredningen om den framtida regionalpolitiken, utredningen om statens åtgärder för att främja fler och växande företag samt utredningen om effektivisering och samordning av myndigheter inom Näringsdepartementets område. Ur utskottets synpunkt är det värdefullt att resultaten av dessa utredningsarbeten, vilka har beskrivits ovan, kommer att redovisas inom en nära framtid.

Därtill kommer att även andra utredningsarbeten har stor betydelse för småföretagen och den regionala tillväxten. Detta gäller bl.a. SimpLex-kommissionens arbete, utredningen om ett infrastrukturprogram för bredbandskommunikation och utredningen om förutsättningarna för ett system för individuell kompetensutveckling.

Många av de frågor som motionärerna pekar på ingår i de olika redovisade utredningsuppdragen. Det sägs i direktiven till den regionalpolitiska utredningen att regionalpolitiken skall bidra till att öka den ekonomiska tillväxten i landet genom att bl.a. stödja ett i den internationella konkurrensen lönsamt näringsliv. Driftstöden skall övervägas från effektivitets- och konkurrenssynpunkt med beaktande av EG:s statsstödsregler. Vidare skall kommittén lämna förslag i frågan om grundläggande samhällelig och kommunal service i ett glesbygds- och landsbygdsperspektiv. I sitt arbete skall kommittén i alla väsentliga frågor beakta hur den framtida regionalpolitiken kan bidra till en

ekologisk hållbar utveckling samt till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Arbetet med en regional miljöstrategi fortgår och kommer inom en inte alltför avlägsen framtid att konkretiseras i en proposition. Vidare noterar utskottet att transportområdets konkurrensfrågor nyligen har blivit belysta. De ur regional synpunkt betydelsefulla frågorna om informationstekniken och bredbandsutbyggnaden kommer inom kort att behandlas av riksdagen i samband med en proposition på området.

När det gäller frågor om vikten av utbildning och kultur inom ramen för regionalpolitiken har utskottet ingen annan uppfattning än motionärerna. Utskottet vill liksom föregående år starkt betona utbildningens och kulturens betydelse för regional utveckling. Det är en allmän bedömning att dagens och morgondagens arbetsmarknad kräver alltmer kvalificerad och återkommande utbildning. Nya och kvalificerade arbetsuppgifter tillkommer där högskoleutbildning krävs samtidigt som okvalificerade arbetsuppgifter försvinner. Det finns vidare skäl att framhålla kulturens roll som bärare av ”kulturell” infrastruktur och som lokaliseringsfaktor. Vidare anser utskottet att det är positivt att även kultursatsningar kan ingå i de nya regionala tillväxtavtalen. Utskottet har noterat att Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Statens kulturråd enligt mål i regleringsbrevens skall öka sitt deltagande i regionernas arbete genom att bli aktiva parter i genomförandet av de regionala tillväxtavtalen.

Enligt utskottets uppfattning är servicedatabasen, som nu är under uppbyggnad, ett led i arbetet för att få en bättre överblick över service av olika slag i glesbygden. På sikt kan ett sådant system väntas leda till bättre möjligheter att lokalisera serviceföretag och serviceorgan av olika slag samt också synliggöra samordningslösningar. Däremot anser inte utskottet att det är aktuellt att lägga fast en viss servicenivå i hela landet som skall gälla under alla betingelser.

Utskottet har vidare ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller behovet av ett helhetsperspektiv på den statliga verksamheten. Bland annat bör självfallet regionalpolitiska konsekvenser redovisas innan förslag läggs fram till beslut. Som framgått ovan ställer kommittéförordningen krav på kommittéernas betänkanden, bl.a. när det gäller förslagets konsekvenser för offentlig service i olika delar av landet.

I det föregående finns även redovisat hur statens möjligheter att svara för sektorssamordningen förstärkts i och med förordningen om regionalt utvecklingsarbete. Vidare betonas samordningsaspekten därigenom att en myndighet som överväger en verksamhetsminskning skall undersöka andra myndigheters verksamhet på orten för att utröna om det genom samordning skulle finnas möjligheter att behålla hela eller delar av verksamheten.

Det finns således instrument, bl.a. i form av konsekvensanalyser, när det gäller sektorssamordning och helhetssyn. En viss tveksamhet finns dock om reglerna är tillräckligt effektiva. Utskottet utgår från att de nämnda reglerna utvärderas när viss erfarenhet har erhållits och att riksdagen informeras om utvärderingsresultatet i lämpligt sammanhang.

Utan att gå in på samtliga de spørsmål som tas upp i motionerna kan utskottet sammanfattningsvis konstatera att många frågor kommer att få en

grundlig belysning i de kommande utredningarna. Enligt utskottets mening bör detta ytterligare beslutsunderlag få utgöra grund för eventuella förändringar. Med hänvisning till vad som nu anförs avstyrker utskottet samtliga i avsnittet upptagna motionsyrkanden.

Återförande av del av vattenkraftsvinster

Motionerna

Centerpartiet begär i motion 1999/2000:N214 att en del av vinsten från vattenkraften, motsvarande 1 öre per kWh, återförs till vattenkraftsproducerande kommuner och regioner. Samma uppfattning redovisas i motion 1999/2000:N208 (c).

I motion 1999/2000:N320 (s) föreslås att den regionalpolitiska utredningen ges i uppdrag att utreda frågan om naturresursåterbäring. När det gäller vattenkraften skulle en sådan naturresursåterbäring tillförsäkra kommunerna och regionerna stabila och förutsägbara intäkter och möjliggöra investeringar och tillväxt, anser motionärerna.

Även i motion 1999/2000:N252 (v) föreslås att tilläggsdirektiv skall ges till den regionalpolitiska utredningen att utreda frågan om återföring av del av vattenkraftsvinsterna till de producerande regionerna. Enligt motionärerna behövs en genomgripande analys av för- och nackdelar med en sådan återföring. 1 öre per producerad kWh skulle motsvara 500 miljoner kronor enbart i de norra skogslänen, påpekas det. Också i motion 1999/2000:N260 (v) framförs likartade argument.

Samma grunduppfattning redovisas i motion 1999/2000:N297 (mp), dvs. regeringen bör ge tilläggsdirektiv till den regionalpolitiska utredningen om att utreda återföringsfrågan. Enligt motionärerna finns det olika former för en återföring, bl.a. regional skatt på vattenkraften. Miljöpartiet har fört fram krav på en återföring av 3 öre per kWh, sägs det i motionen.

I motion 1999/2000:N286 (kd) föreslås att en parlamentarisk utredning tillsätts i syfte att hitta en modell för återföring av en del av vattenkraftsvinsterna till de län där vattenkraften produceras. En rimlig återbetalning är 2 öre per kWh, anser motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Frågor som de ovan nämnda eller likartade har behandlats av riksdagen under en följd av år, senast våren 1999 (bet. 1998/99:NU7). Utskottet ansåg då att det bör beaktas att områden med vattenkraftstillgångar inte är desamma som områden med regionalpolitiska problem. Därför bör den vanliga beslutsprocessen ligga till grund för beslut om hur en regional utjämning av livsvillkoren skall främjas med hjälp av statens samlade resurser för regional utveckling, menade utskottet. I en reservation (v, c, mp) sades att det är av stor vikt att denna fråga noggrant studeras. Enligt reservanterna var det inte lämpligt att binda sig för vilken metod som kan vara mest lämplig eller hur stor del av vattenkraftsvinsterna som bör återföras. Mot denna bakgrund bör den regionalpolitiska utredningen ges tilläggsdirektiv att studera frågan och

Utskottets ställningstagande

I frågan om återförande av vinster från vattenkraften eller andra naturresurser har utskottet samma uppfattning som tidigare år, nämligen att den vanliga beslutsprocessen bör ligga till grund för beslut om hur en regional utjämning av livsvillkoren skall främjas med hjälp av statens samlade resurser för regional utveckling.

De här aktuella motionsyrkandena avstyrks således av utskottet.

Småföretagare och EG:s strukturfonder

Motionerna

I motion 1999/2000:N273 (m, kd, fp) betonas att information om strukturfonderna skall vara anpassad till småföretagens verklighet. Så många aktiva småföretagare som möjligt bör engageras i strukturfondsarbetet, bl.a. i övervakningskommittéerna. Vidare bör de lokala projekten kunna få förskott. Överlag måste byråkratin runt strukturfondsarbetet minskas kraftigt, anser motionärerna.

I en likartad motion, 1999/2000:N267 (kd, m, c, fp), begärs att Småföretagsdelegationens förslag skall genomföras när det gäller att anpassa information om strukturfonderna till småföretagens verklighet samt att småföretagens behov skall få styra utformningen av projekten.

Vissa kompletterande uppgifter

När det gäller småföretagarnas information om och engagemang i strukturfondsarbetet kan hänvisas till utskottets betänkande 1999/2000:NU2 (s. 17). Bland annat redovisade utskottet i sitt ställningstagande att en majoritet av EU-projekten har företagen som målgrupp. Vidare tog utskottet upp frågor om effektivisering av hanteringen av strukturfondsmedel, förskotts- och finansieringsfrågor m.m. Det kan därutöver nämnas att företag deltar i övervakningskommittéer och samrådsgrupper samt i partnerskapet. Även i tillväxt-avtalsarbetet, som delvis vilar på samma grund som de nya strukturfondsprogrammen, har många företag varit engagerade.

I sitt svar på Åke Sandströms (c) interpellation (1998/99:313) om regelverket för EG:s strukturfonder sade näringsminister Björn Rosengren bl.a. att han var väl medveten om problemen, t.ex. när det gäller överprövningen av länsstyrelsernas beslut om utbetalning och frågan om förskott av strukturfondsmedel. Hans uppfattning var dock att problembilden med finansieringssvårigheterna varit alltför negativ. Under vissa förutsättningar skulle problemen kunna lösas, menade näringsministern. Bland annat kan länsstyrelserna betala ut förskott efter särskild prövning av projekten för den del av ett projekt som finansieras av regionalpolitiska anslag. Vidare kan EU-medel beta-

las ut vid flera tillfällen under projektets gång. De små projektens finansiering och organisering ville statsrådet särskilt se över.

Nytt för den nya strukturfondsperioden, som omfattar åren 2000–2006, är att det blir de nya förvaltningsmyndigheterna som inom sina programområden kommer att svara för informationsinsatserna till bl.a. företagarna. NUTEK kommer att svara för en övergripande information om bl.a. vilket regelverk som gäller för stöd till företag. Under den föregående strukturfondsperioden, åren 1995–1999, har det varit beslutsgruppernas sekretariat och i viss utsträckning NUTEK som har svarat för informationen till företagare. Det kan nämnas att EU reglerar att medlemsstaterna måste informera om vilka projekt som finansierats med strukturfondsmedel.

När det gäller övervakningskommittéerna blir det enligt information från Regeringskansliet inte några stora skillnader jämfört med den förra perioden. Under programperioden 1995–1999 medverkade i kommittéerna representanter för Regeringskansliet, EG-kommissionen, Sveriges Industriförbund, Företagarnas Riksorganisation, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), fackliga organisationer, Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), landsting och kommunförbund i de berörda områdena, Kooperativa rådet och Folkhälsorådet. De representanter som inte varit offentligt anställda har fått ersättning för förlorad arbetsinkomst och reseersättning.

EG-kommissionen väntas besluta om mål 1-programmen i april 2000. När programmen godkänts kan strukturfondsdelegationerna börja fatta beslut om stöd till enskilda projekt. Projektkostnader från den 1 januari 2000 kan godkännas. I slutet av februari 2000 har regeringen utsett ledamöter till de två strukturfondsdelegationerna för mål 1. Delegationerna har till uppgift att besluta hur medlen i mål 1-programmen skall fördelas på olika projekt. Strukturfondsdelegationen i norra Norrland (Norrbottnens och Västerbottnens län) inrättas vid Länsstyrelsen i Norrbottens län, som utsetts till förvaltningsmyndighet. Strukturfondsdelegationen i södra skogslänen (Jämtlands, Västernorrlands och delar av Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län) inrättas vid Länsstyrelsen i Jämtlands län.

De geografiska områdena för mål 2 i Sverige enligt det reviderade förslaget från Sveriges sida (från 10 december 1999) har principgodkänts av EG-kommissionen i januari 2000 men det slutliga formella godkännandet är ännu inte klart.

Det blir fyra mål 2-program i Sverige under perioden 2000–2006 (Västra med Länsstyrelsen i Örebro län som ansvarig förvaltningsmyndighet, Norra med Länsstyrelsen i Gävleborgs län som ansvarig förvaltningsmyndighet, Öarna respektive Södra med i båda fallen Länsstyrelsen i Jönköpings län som ansvarig förvaltningsmyndighet). Enligt Näringsdepartementets planering kommer utvecklingsplanerna för mål 2 att skickas till kommissionen senast den 1 april 2000. Kommissionen förbehåller sig fem månader för sin behandling, men godkännandeprocessen kan också gå fortare. Inom kort kommer regeringen att inbjuda till nominering till strukturfondsdelegationerna för mål 2-programmen.

Utskottet anser liksom tidigare att strukturfonderna ökar Sveriges möjligheter att bedriva en kraftfull regionalpolitik. Självklart bör reglerna för stödformerna vara så enkla och stabila som möjligt. Enligt utskottets mening är det väsentligt att bestämmelserna för stöden utformas på ett sådant sätt att de främjar initiativ och tillväxt på regional och lokal nivå.

Den genomförda minskningen av antalet målområden anser utskottet vara en positiv utveckling, inte minst med hänsyn till att möjligheterna till effektivisering av hanteringen av strukturfondsmedel bör öka. I och med att förvaltningsmyndigheterna, dvs. vissa länsstyrelser, är utbetalningsansvariga (till skillnad från den föregående perioden när centrala verk som NUTEK och Arbetsmarknadsverket hade utbetalningsansvaret) kan själva utbetalningsprocessen också förväntas gå snabbare.

När det gäller frågan om förskott på EG:s strukturfondsmedel vill utskottet peka på de möjligheter som näringsminister Björn Rosengren tog upp i den ovan nämnda interpellationsdebatten, dvs. att förskott kan betalas ut inom ramen för den offentliga medfinansieringen eller att utbetalning kan ske vid flera tillfällen under projektets gång. Utskottet ser positivt på att finansieringsfrågorna, särskilt för de små projekten, kan lösas så enkelt och smidigt som möjligt.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrks de här behandlade motionerna i aktuella delar.

Allmänna glesbygds- och landsbygdsfrågor

Motionerna

I motion 1999/2000:N309 (s) begärs ett tillkännagivande om behovet av en samlad bygdepolitik. I detta syfte bör upprättande av en bygdeplan ingå i kommunernas ordinarie verksamhet och tas fram i samverkan med lokalbefolkningen, anser motionärerna.

Enligt motion 1999/2000:N315 (s) bör de lokala utvecklingsgruppernas kunskap, kompetens och engagemang tas till vara i arbetet för att skapa ekonomisk hållbar tillväxt i hela landet. Folkrådet utgör ett centrum i denna verksamhet, anför det i motionen.

I kommittémotion 1999/2000:N340 (m) konstateras att det är angeläget att boendet på landet underlättas bl.a. genom att återinföra glesbebyggelserätten, förbättra reglerna för friskolor, underlätta serviceetableringar i glesbygden och minska jordbruksbyråkratin. Vidare förordas att diesel- och bensinskatter sänks och att reseavdragen höjs.

Arbetet med att skapa tillväxt måste också gälla landsbygden, framhålls det i motion 1999/2000:N279 (kd). På sikt kommer landsbygdsföretagen att drabbas av allvarliga problem om inte tillgången på riskvilligt kapital förbättras. För att klara deltagandet i det regionala partnerskapet och arbetet med tillväxtavtalen krävs det en samordningsfunktion vid länsbygderåden. Folkrådet förslår om ett grundservicepaket som hindrar ytterligare serviceindragningar inom gles- och landsbygd m.m. bör enligt motionärerna

beaktas. Vidare bör kommunerna på alla sätt stötta friskoleverksamheten i glesbygden.

I motion 1999/2000:N388 (mp) föreslås särskilda insatser i syfte att stärka byautvecklingsrörelsen. Sådana grupper genererar en genuin glesbygdsutveckling och kan hejda avfolkningen i glesbygden.

Vissa kompletterande uppgifter

Folkrörelserådet har under de senaste åren fått 9,5 miljoner kronor per år från anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder för olika sammanhållande åtgärder. Det är Folkrörelserådets ansvar att utveckla den egna organisationen, bl.a. länsbyggeråden. Strukturen med länsbyggeråd är ganska ny, men de flesta län har i dag verksamma länsbyggeråd. Råden har till uppgift att vara en samlade kraft för alla utvecklingsgrupper i länet, fungera som samordnare, rådgivare och förmedlare i förhållande till Folkrörelserådet samt vara mellanhand i samband med olika myndighetskontakter på länsnivån. Den sistnämnda uppgiften är bl.a. aktuell i samband med partnerskap inom ramen för EG:s strukturfondsprogram samt tillväxtavtalsarbetet.

För närvarande är det Folkrörelserådet som finansierar länsbyggeråden. Emellertid har Folkrörelserådet föreslagit en viss neddragning av medlen till länsbyggeråden under år 2000, vilket torde sammanhålla med kostnaderna för att genomföra Landsbygdsriksdagen.

Folkrörelserådet avser att se över sin inriktning och organisation i samband med Landsbygdsriksdagen, som anordnas den 2-4 juni 2000. När det gäller tillvaratagande av de lokala utvecklingsgruppernas kunskap kan noteras att i riktlinjerna till länen inför tillväxtavtalsarbetet ingår de lokala utvecklingsgrupperna som exempel på parter som kan ingå i det regionala partnerskapet. Det är länens uppgift att bedöma vad som är en lämplig sammansättning av partnerskapen. Från Regeringskansliet hänvisas till att kommande utvärderingar av tillväxt-avtalsarbetet kommer att ge ökade kunskaper om hur arbetet har fungerat.

Förutom de riskkapitalalternativ som står öppna för företag i hela landet kan nämnas Norrlandsfondens verksamhet samt NUTEK:s, länsstyrelsernas och de regionala självstyrelseorganens verksamhet med såddfinansiering (inom ramen för anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder) m.m. Även detta område studeras av den regionalpolitiska utredningen.

Nu gällande regler om friskolor beslutades hösten 1996 och började tillämpas den 1 juli 1997 (prop. 1995/96:200, bet. 1996/97:UbU4). Beslutets innebörd var bl.a. att friskolorna skall vara öppna för alla och att fristående skolor som motsvarar grundskolan inte får ta ut elevavgifter. Uppgiften att besluta om fristående gymnasieskolors rätt till bidrag från elevernas hemkommuner flyttades från regeringen till Skolverket. När det gäller en fristående skola på grundskolenivå beslutades att Skolverket skall kunna vägra rätt till bidrag, om den fristående skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan ligger.

Beslutet innebar vidare att en kommun skall tilldela fristående skolor på grundskolenivå bidrag utifrån skolans åtagande och elevernas behov efter samma grunder som kommunen tillämpar för sina egna grundskolor. Kom-

munen där en bidragsberättigad fristående skola ligger skall ha rätt till insyn i skolans verksamhet. Sådana skolor skall också delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende. Inför riksdagsbeslutet avgavs på flertalet punkter reservationer (m, c, fp, kd). Även därefter har reglerna ifrågasatts i motioner.

Kommittén för uppföljning av resursfördelning till fristående grundskolor, Fristkommittén, har i sin slutrapport Likvärdiga villkor? (SOU 1999:98) bl.a. konstaterat att 77 % av alla fristående skolor fått högre bidrag per elev och årskurs efter beslutet om nya resursfördelningsregler, att flertalet skolor har använt det ökade bidraget främst till insatser för elever i behov av särskilt stöd samt att fristående skolor i glesbygd har fått bättre ekonomiska förutsättningar än tidigare men att skolskjutskostnaderna tar en betydande del av skolbudgeten.

I oktober 1999 fick Fristkommittén genom tilläggsdirektiv (dir. 1999:76) i uppdrag att utreda ekonomiska och andra konsekvenser av det snabbt växande antalet fristående gymnasieskolor samt att belysa förutsättningarna för konkurrens på lika villkor för fristående och offentliga gymnasieskolor. Tiden för utredningens arbete har utsträckts till den 1 mars 2001.

Utskottets ställningstagande

Gles- och landsbygdspolitiken, som är en viktig del av regionalpolitiken, tar sikte på åtgärder inom alla politikområden som syftar till att påverka den regionala utvecklingen i glesbygds- respektive landsbygdsområden. Bland målen för dessa åtgärder märks särskilt intresset av att utveckla förutsättningar för människor att bo kvar i dessa områden.

Utskottet anser liksom tidigare att åtgärderna bör inriktas på att bidra till tillväxt och sysselsättning och på att upprätthålla viss kommersiell och offentlig service. Det lokala initiativet, dvs. förankringen i regionen eller bygden, spelar en viktig roll för att de politiska besluten skall få ett faktiskt genomslag. Således är åtgärder för byautveckling och uppmuntran till byalag av stor betydelse för gles- och landsbygden. Med hänsyn till att strukturen med länsbygderåden, med bidrag från Folkrorelserådet, är ganska ny förutsätter utskottet att utvärdering sker efter en lämplig tidsperiod.

När det gäller hushållens tillgång till service är det enligt utskottets mening viktigt att ha tillgång till information, som kan ge signaler om utvecklingen i olika avseenden går åt rätt eller fel håll. Utskottet hänvisar till sin tidigare redovisning av den pågående utvecklingen av servicedatabasen.

Utskottet har noterat att gles- och landsbygdspolitiken särskilt skall studeras av den regionalpolitiska utredningen. Kommittén skall behandla glesbygdens och landsbygdens framtida utvecklingsmöjligheter och vilken roll olika näringar kan väntas få för sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten i dessa områden. Bland annat skall kommittén belysa de särskilda behoven hos mycket små företag (s.k. mikroföretag och kooperativa företag) men också uppmärksamma särskilda transportproblem och andra eventuella infrastrukturproblem, betydelsen av nya arbetsformer samt möjligheterna att öka kunskapsnivån. Utredningens arbete bör inte föregripas.

Skärgårdsfrågor

Motionerna

I motion 1999/2000:N247 (m) framförs att regeringen bör lämna förslag på hur ekonomiska frizoner skall kunna utformas för att bidra till en ökad tillväxt i skärgårdsområden. I stället för traditionella stödåtgärder bör regeringen ta initiativ till att skapa en frizon för Stockholms skärgård i syfte att underlätta företagandet. Utan särskilt yrkande tas i motion 1999/2000:N340 (m) upp frågor av betydelse för skärgården. Motionärerna anser att lagstiftningen har försvårat bevarandet av en levande skärgård. En ökad möjlighet till bebyggelse i strandnära områden skulle kunna skapa bättre förutsättningar för levande bygder. Ett annat problem som måste lösas är fastighetsskatten för den bofasta skärgårdsbefolkningen, anförs det.

Befolkningens förutsättningar för utkomst i skärgården har försämrats, sägs det i motion 1999/2000:N241 (kd). Med hänsyn till att fiskerinäringen är en viktig förutsättning för en levande skärgård måste konkurrenssnedvridande skatter m.m. undanröjas. En bättre samordning av de olika myndigheternas uppgifter innebär enligt motionärerna ökade förutsättningar för att arbetstillfällen blir kvar i skärgården. Om en myndighet prioriterar de egna besparingskraven, kan kostnaderna öka för de andra myndigheterna. Regeringen bör lägga fram förslag om en samlad skärgårdspolitik, anser motionärerna. Inrättandet av ett särskilt statligt skärgårdsråd skulle kunna vara en åtgärd. Vidare bör begreppet skärgård vidgas till att gälla såväl fastlandsremsan i typiska skärgårdsområden som öar både med och utan broförbindelse.

Regeringen måste föra en samlad skärgårdspolitik, är budskapet i motion 1999/2000:N385 (kd). Försvaret, kustbevakningen, polisen och posten är exempel på verksamheter som är beroende av att det finns boende i skärgården. När en myndighet prioriterar sina egna besparingskrav tenderar ofta kostnaderna att öka för andra. Ett särskilt statligt skärgårdsråd skulle kunna vara en väg att gå för att få till stånd den önskade samordningen, anser motionärerna. Vidare bör särskilda regler införas för taxering och fastighetsbeskattning i skärgården.

I motion 1999/2000:N220 (c) hävdas att begreppet skärgård, som i den nationella svenska planeringen omfattar såväl öar utan fast landförbindelse som det kustnära fastlandet och stöddepunkter utmed kusten, bör ha samma definition även inom ramen för EG:s strukturfonder. Enligt strukturfondsprogrammet definieras emellertid skärgård som öar utan fast landförbindelse. Sverige bör fortsättningsvis förespråka det vidgade skärgårdsbegreppet. På nationell svensk nivå bör man behandla skärgården som ett sammanhållet område, framhålls det.

Enligt motion 1999/2000:N278 (c) bör skärgårdsbegreppet vidgas till att omfatta även stöddepunkter i land och delar av det kustnära fastlandet.

Goda kommunikationer måste skapas och vidmakthållas för att skärgårdsboendet skall fungera, sägs det i motion 1999/2000:N213 (fp). Goda förut-

sättningar att driva privata turistanläggningar måste skapas. Motionärerna begär ett tillkännagivande om skärgårdens och fjällvärldens betydelse.

I motion 1999/2000:N271 (fp) anføres att för att få en positiv utveckling i skärgården krävs insatser på många områden, bl.a. i fråga om samhällsservice, trafik, farleder, åtgärder för småföretag och fastighetstaxering.

Vissa kompletterande uppgifter

Skärgårdsbegreppet

Utgångspunkten från EU:s sida är att skärgårdsområden utgörs av öar med bofast befolkning utan fast landförbindelse. I det nationella strategiska handlingsprogrammet för skärgården (från år 1997), sammanställt av Glesbygdsverket, tillämpas emellertid en vidare definition. Där avser begreppet skärgård såväl öar i havsbandet och i insjövattnedragen, med eller utan fast vägförbindelse, som områden på fastlandet vilka i övrigt kan jämföras med skärgården.

På en fråga (1998/99:612) av Åsa Torstensson (c) om skärgårdsbegreppet inom ramen för EG:s strukturfondsprogram svarade näringsminister Björn Rosengren att regeringen måste göra en samlad bedömning av de regionalpolitiska problemen svårighetsgrad och olika områdens behov av stöd. Han uttryckte förståelse för önskemålen om ett vidgat skärgårdsbegrepp men ville också nämna att utrymmet för det nya mål 2-området skulle bli mindre än de tidigare mål 2- och mål 5 b-områdena tillsammans. Eftersom företrädare för alla de befintliga målområdena hade förväntningar om en fortsättning, samtidigt som företrädare för många nya områden vill att dessa skall komma med på listan, måste en samlad bedömning göras så att de mest utsatta områdena prioriteras, menade näringsministern.

Enligt information från Regeringskansliet pågår visst förhandlingsarbete inom EU:s ram, vilket knyter an till frågeställningen om definitionen av skärgård. Som en generell regel gäller att stödberättigandet enbart gäller inom det utpekade målområdet. Vad som diskuteras är om det kan lämnas en liten öppning under vissa villkor för angränsande områden till den del av en investering som beräknas ha betydelse för själva målområdet. Detta skulle förutsätta ett förhandsgodkännande från EG-kommissionen.

Strukturfondsprogram

Det nya mål 2-området Öarna är, som redan nämnts, ett av fyra mål 2-program för Sverige. Regeringen har uppdragit åt Länsstyrelsen i Jönköpings län att – i samverkan med Glesbygdsverket, myndigheterna i berörda län och ett regionalt partnerskap – utarbeta ett förslag till utvecklingsplan för mål 2-regionen Öarna för programperioden 2000–2006. Den geografiska omfattningen av denna region är Gotland, de bebodda öarna utan fast landförbindelse utmed kusten utanför mål 1-området samt öarna i de fyra största insjöarna. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 31 mars 2000. Länsstyrelsen i Jönköpings län skall ha huvudansvaret för uppdragets genomförande, medan Glesbygdsverket skall svara för sekretariatsfunktionen.

Regeringens uppdrag har lämnats under förutsättning att EG-kommissionen senare fastställer de geografiska områdena för mål 2 i Sverige i enlighet med det reviderade förslaget från Sveriges sida (från 10 december 1999). Som redan beskrivits principgodkändes det svenska förslaget av EG-kommissionen i januari 2000, men det slutliga formella godkännandet är ännu inte klart.

Mål 2-regionen Öarna har ca 90 000 invånare. Den indikativa medelsramen för åren 2000–2006 från EG:s strukturfonder uppgår till 30 miljoner euro. Enligt regeringens riktlinjer för arbetet med att ta fram förslag till utvecklingsplan bör ett brett partnerskap eftersträvas med deltagande av företrädare för bl.a. lokala utvecklingsgrupper, föreningar, kooperativ och liknande organ.

Myndighetssamordning

Glesbygdsverket leder ett nationellt skärgårdsforum, i vilket ingår representanter för skärgården samt statliga verk och myndigheter. I detta forum behandlas också samordningsfrågor även om det inte finns något formellt mandat för forumet.

Myndighetssamordning i allmänhet samt turist- och tillväxtfrågor inom regionalpolitiken har här tagits upp i det inledande avsnittet om allmän inriktning av regionalpolitiken.

Regeringen beslutade år 1997 att ge Länsstyrelsen i Stockholms län uppdraget att pröva vilka insatser som kan möjliggöra en fortsatt och utvecklad statlig verksamhet i Stockholms skärgård (dnr N97/1856). Bakgrunden till uppdraget var bl.a. de strukturförändringar som medfört att statliga sysselsättningstillfällen minskat i skärgården. Under åren 1998–2000 avsätts 9 miljoner kronor för att täcka vissa initiala kostnader i samband med att statliga myndigheter och andra offentliga organ förlägger varaktig verksamhet till Stockholms skärgård. Hittills har Länsarbetsnämndens telefonväxel och en s.k. brottsanmälningsjour flyttat ut till Landsort respektive Sandhamn.

Fastighetstaxering

Fastighetsbeskattningskommittén har i delbetänkandet Begränsad fastighets-skatt (SOU 1999:59) redovisat hur fastighetsskatten kan begränsas när hushåll med låga inkomster är permanent bosatta i småhus med höga taxeringsvärden. Den begränsningsregel som föreslås innebär att fastighetsskatten under vissa förutsättningar begränsas så att den inte överstiger en viss andel av hushållsinkomsten. Två olika förslag läggs fram. Enligt det ena skall begränsningsregeln endast tillämpas i områden som uppfyller vissa kriterier när det gäller genomsnittligt taxeringsvärde och inkomstnivå. Enligt det andra förslaget skall begränsningsregeln tillämpas generellt. Remisstiden för delbetänkandet gick ut i september 1999. Det är nu föremål för beredning inom Regeringskansliet. Kommittén beräknas avsluta sitt arbete den 1 maj 2000.

Betänkandet Fastighetstaxering – precision, påverkansmöjligheter, individuella bedömningar (SOU 2000:10) har lagts fram av Fastighetstaxeringsutredningen i februari 2000. Enligt denna utredning skall taxeringsvärdet åter spegla marknadsvärdet. När det gäller strandnära fastigheter föreslås vissa förändringar i förhållande till dagsläget. Utredningen föreslår således att en värderingsenhet skall klassificeras som strand om enheten – oavsett avståndet från huvudbyggnaden – sträcker sig fram till strandlinjen. Byggnaden bör dock vara belägen inom ca 300 meter från stranden. Om värderingsenheten inte gränsar till strandlinjen men huvudbyggnaden ligger inom ca 300 meter från strandlinjen skall detta klassificeras som strandnära. Även havs- eller sjöutsikt bör fångas upp på ett bättre sätt än för närvarande i värderingen, föreslår utredningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att de som bor och arbetar i skärgården måste ha goda villkor och att kommunikationer, service, skolor och en levande turism har stor betydelse för skärgårdens befolkning. Detta gäller både åretruntboende och dem som bor och arbetar i skärgårdarna sommartid.

När det gäller frågor om offentlig och annan service har utskottet i avsnittet om allmän inriktning av regionalpolitiken redovisat olika insatser och beslut på området. Vad utskottet sagt i dessa sammanhang om behov av helhetsperspektiv m.m. gäller naturligtvis också i fråga om skärgårdarna och fjällvärlden. Som redovisats kommer utredningen om den framtida regionalpolitiken också att ta upp frågor om grundläggande samhällelig och kommunal service.

Det kan också konstateras att IT-frågorna är mycket väsentliga ur ett skärgårdsperspektiv. En proposition om IT-frågor väntas i slutet av mars 2000.

Beträffande en skärgårdsplanerande myndighet anförde utskottet våren 1999 i sitt betänkande 1998/99:NU7 att utskottet inte var berett att ställa sig bakom att en ny statlig myndighet – såsom ett särskilt skärgårdsråd – skulle inrättas för samordningsändamål. Utskottet har inte ändrat uppfattning i denna fråga.

När det gäller den i flera motionsyrkanden upptagna frågan om definition av skärgård kan det noteras att skärgårdsbegreppet har olika omfattning i skilda sammanhang. När det rör sig om avgränsningen av skärgård inom EG:s strukturfondsprogram inräknas endast öar med bofast befolkning utan broförbindelse. Enligt utskottets uppfattning är det positivt om EG – som tidigare berörts – ändrar i dessa generella regler, så att det ges en möjlighet att lämna stöd även till angränsande områden i den omfattningen stödet beräknas ha betydelse för det egentliga målområdet.

Vidare kan det konstateras att länsstyrelserna sedan tidigare har kunnat avgränsa skärgårdsområden till att gälla både öar med och utan broförbindelse. Länsstyrelsernas avgränsning har betydelse för beslut om projektmedel och landsbygdsstöd.

Något särskilt uttalande om skärgårdsförhållandena, definition av skärgårdsbegreppet, kommunikationsfrågor eller fastighetstaxering m.m. med

anledning av de här behandlade motionerna anser utskottet inte vara nödvändigt. Samtliga här aktuella motionsyrkanden avstyrks därför. 1999/2000:NU14

Åtgärder i län och regioner

Motionerna

De motioner som berör åtgärder i särskilda län och regioner har förtecknats nedan tillika med vissa kompletterande uppgifter och hänvisningar till ytterligare information om de frågor som tas upp i respektive motion.

LÄN/ REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE UPPGIFTER OCH HÄNVISNINGAR
Stockholms län	1999/2000: N240 (m)	Utvecklingsmöjligheter i Stockholm har stor betydelse för hela Sverige. Att hindra Stockholmsregionens växande med t.ex. flyttförbud eller skatter sätter stopp för regionens utveckling.	Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet (prop. 1997/98:165, bet. 1998/99:AU2). Ett mål är att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt. Därmed bidrar storstadspolitiken till nya arbetstillfällen såväl inom storstadsregionerna som inom övriga delar av landet.
Kalmar län	1999/2000: N355 (c)	En offensiv satsning på småföretagande behövs i länet. Låga skatter och minskat krångel samt mer riskvilligt kapital är önskvärda insatser. Patentskyddet bör stärkas.	EG:s strukturfonder; mål 2-området. SimpLex-kommissionen.
Skåne län	1999/2000: N291 (fp)	De olika barriärer som finns mellan Skåne och Själland, t.ex. skatteregler, måste rivas. Regeringen bör så snart som möjligt tillsätta en Öresundsdelegation, som kan lämna förslag till mål och åtgärder.	En Öresundsdelegation har tillsatts med statsrådet Leif Pagrotsky som ordförande. Denna delegation är ett komplement till det bilaterala samarbetet mellan Sverige och Danmark. Vidare finns Öresundskomiteen som består av 32 politiker och 32 suppleanter, lika många från båda länderna, och har sitt sekretariat i Köpenhamn.

	1999/2000: N310 (s)	För Kävlinge kommun är nedläggningen av Barsebäcksverket allvarlig. Ett småföretagsinstitut och ett livsmedelsinstitut i Kävlinge kan ge arbetstillfällen och utgöra nationella resurser.	Enligt en NUTEK-rapport är ett forskningsinstitut i Kävlinge värdefullt, under förutsättning att näringslivet satsar aktivt i institutet. Totalt sett krävs 60 miljoner kronor. För närvarande har ingen part gjort ekonomiska åtaganden.
	1999/2000: N339 (s)	För att utveckla Skåne-regionen behövs åtgärder för att underlätta integration med Danmark, utbildning, kommunikationer, utveckling av små företag, turism, bredbandstekniken, gränskontrollen och totalförsvaret m.m.	Utbildning, kommunikationer, bredband, turism m.m. har kommenterats i tidigare avsnitt. Angående finansiering av Öresundsbron, se svar på fråga 1999/2000:446. Enligt näringsminister Björn Rosengrens svar bereds frågan inom Regeringskansliet. Vid frågestund den 3 februari 2000 (prot. 1999/2000:60) svarade statsrådet Leif Pagrotsky på frågan om avgiften på Öresundsbron. Enligt statsrådet bör broavgifterna omprövas.
	1999/2000: N381 (s)	För att utveckla Malmö stad behövs insatser inom olika områden, bl.a. på utbildnings- och integrationsområdena samt genom fortsatta infrastruktursatsningar, t.ex. Citytunneln.	Utbildning och infrastruktur m.m. har kommenterats i tidigare avsnitt. Angående broavgifterna, se ovan.
Västra Götalands län	1999/2000: N365 (s)	En regionalpolitisk satsning bör göras i Skaraborg, bl.a. inom utbildningsområdet, genom tillgång till bredbandsnät, utveckling av turismen, teknikparker m.m.	Utbildning, bredband, turism m.m. har kommenterats i tidigare avsnitt.
Värmlands län	1999/2000: N317 (s)	Bra kommunikationer, god sjukvård, utbildning m.m. är förutsättningar för utveckling. Vidare krävs en helhetsyn i de regionalpolitiska besluten.	Kommunikationer, utbildning och helhetssyn har kommenterats i tidigare avsnitt. Den regionalpolitiska utredningen.

Västmanlands län	1999/2000: N301 (s)	Motionärerna begär ett tillkännagivande om behovet av en kraftfull regionalpolitik och beskriver befolkningsminskningen i bl.a. Västmanland.	Den regionalpolitiska utredningen.
Dalarnas län	1999/2000: N202 (m)	Turismen är en framtidsbransch som bör byggas ut i Dalarna, bl.a. genom olika skatteåtgärder.	Turismen har kommenterats i tidigare avsnitt.
	1999/2000: N203 (m)	Företagandet och därmed arbetstillfällena måste gynnas. Statliga verksamheters regionalisering har inte utsträckts till Dalarna.	Fråga 1998/99:852 om Dalarnas befolkning har besvarats av näringsminister Björn Rosengren. Bl.a. har antalet högskoleplatser ökat. Den regionalpolitiska utredningen.
	1999/2000: N230 (s)	De regionala obalanserna måste bekämpas. Vägnätet och järnvägen bör förbättras i Dalarna med hänsyn till turismen. Flygkommunikationerna bör bli billigare.	Den regionalpolitiska utredningen.
Bergslagen	1999/2000: N338 (s)	För att utveckla Bergslagsregionen behövs olika åtgärder som utbyggnad av bredbandsteknik, decentraliserad högskoleutbildning och översyn av företagsstöden m.m.	Bredbandsteknik, utbildningsfrågor och frågor om översyn av företagsstöden har kommenterats i tidigare avsnitt. Den regionalpolitiska utredningen.
Norrbottnens län	1999/2000: N351 (s)	För att utveckla Norrbotten måste kommunikationerna förbättras, forskningen öka, samarbetet utvecklas i Barentsområdet och de regionalpolitiska regelverken ses över.	Fråga 1999/2000:255 om villkor för företag i Norrbottens inland har besvarats av näringsminister Björn Rosengren. Regelverken ses över. EU:s nya riktlinjer för regionalpolitiska stöd måste följas. Luleå-Kallax flygplats byggs ut. Pajala kommun har fått regionalpolitiskt bidrag för att anlägga en flygplats. Den regionalpolitiska utredningen.

Utskottet vill liksom tidigare peka på att regionalpolitiken enligt de nu gällande målen skall inriktas på att skapa förutsättningar för uthållig ekonomisk tillväxt, rättvisa och valfrihet, så att likvärdiga levnadsvillkor skapas för medborgarna i hela riket. Det är till fördel för alla regioner att den regionala balansen förbättras. Utskottet konstaterar att enkom de åtgärder som vidtas inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling inte kan lösa de regionalpolitiska problemen. Insatser krävs inom många olika politikområden, såsom exempelvis arbetsmarknads-, närings-, utbildnings- och kommunikationsområdena. Ett regionalpolitiskt helhetsperspektiv måste eftersträvas. Utskottet anser liksom föregående år (bet. 1998/99:NU7) att den principiella uppfattningen bör vara att de åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet får prövas inom ramen för de möjligheter som anförtrots de regionala organen samt i förekommande fall NUTEK och Glesbygdsverket. Även EG:s strukturfondsstöd bör nämnas i detta sammanhang.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrks här aktuella motionsyrkanden.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *allmän inriktning av regionalpolitiken*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:T205 yrkandena 1, 2 och 6, 1999/2000:T243 yrkande 3, 1999/2000:N213 yrkandena 2, 5, 6, 9, 11 och 12, 1999/2000:N214 yrkandena 1 och 5, 1999/2000:N216, 1999/2000:N237, 1999/2000:N249, 1999/2000:N271 yrkande 2, 1999/2000:N277 yrkandena 1–3, 1999/2000:N282, 1999/2000:N300, 1999/2000:N333, 1999/2000:N340 yrkandena 1–3, 5, 6 och 9, 1999/2000:N343, 1999/2000:N353, 1999/2000:N367 yrkandena 1, 4 och 5, 1999/2000:N368, 1999/2000:N388 yrkandena 1–3 och 5–7, 1999/2000:N389 yrkande 1 och 1999/2000:N390 yrkandena 1 och 4–9,

res. 1 (m, kd, c, fp)

2. beträffande *återförande av del av vattenkraftsvinster*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N208, 1999/2000:N214 yrkande 3, 1999/2000:N252, 1999/2000:N260, 1999/2000:N286, 1999/2000:N297 och 1999/2000:N320,

res. 2 (v, kd, c, mp)

3. beträffande *småföretagare och EG:s strukturfonder*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N267 yrkande 2 och 1999/2000:N273 yrkande 16,

res. 3 (m, kd, c, fp)

4. beträffande *allmänna glesbygds- och landsbygdsfrågor*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N279 yrkandena 4, 5, 9 och 11, 1999/2000:N309, 1999/2000:N315, 1999/2000:N340 yrkande 4 och 1999/2000:N388 yrkande 21,

res. 4 (m, kd, c, fp)

5. beträffande *skärgårdsfrågor*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N213 yrkande 10, 1999/2000:N220, 1999/2000:N241 yrkandena 1 och 3–5, 1999/2000:N247, 1999/2000:N271 yrkande 3, 1999/2000:N278 yrkande 2 och 1999/2000:N385 yrkandena 1 och 2,

res. 5 (m, kd, c, fp)

6. beträffande *åtgärder i län och regioner*

att riksdagen

- a) avslår motion 1999/2000:N240 yrkande 1 (Stockholms län),
- b) avslår motion 1999/2000:N355 (Kalmar län),
- c) avslår motionerna 1999/2000:N291, 1999/2000:N310, 1999/2000:N339 och 1999/2000:N381 (Skåne län),
- d) avslår motion 1999/2000:N365 (Västra Götalands län),
- e) avslår motion 1999/2000:N317 (Värmlands län),
- f) avslår motion 1999/2000:N301 (Västmanlands län),
- g) avslår motionerna 1999/2000:N202, 1999/2000:N203 och 1999/2000:N230 (Dalarnas län),
- h) avslår motion 1999/2000:N338 (Bergslagen),
- i) avslår motion 1999/2000:N351 (Norrbottens län).

Stockholm den 21 mars 2000

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s), Lennart Beijer (v), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Sylvia Lindgren (s), Ola Karlsson (m), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Ola Sundell (m), Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp), Anne Ludvigsson (s), Lennart Värmbys (v) och Harald Bergström (kd).

Reservationer

1. Allmän inriktning av regionalpolitiken (mom. 1)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Harald Bergström (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om allmän inriktning av regionalpolitiken bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att ett antal av de i motionerna berörda frågorna även behandlades föregående år i utskottets betänkande 1998/99:NU7.

Därefter har ytterligare steg tagits för att öka kunskaperna och ta fram bättre underlag för den politiska processen när det gäller de regionalpolitiska

frågorna. I vissa frågor har konkreta beslut fattats i syfte att föra utvecklingen framåt. Icke desto mindre anser utskottet att befolkningssituationen och utflyttningen från i första hand skogslänen, men också från andra regioner, till storstäderna är betänklig.

Utskottet har förväntningar på att den regionalpolitiska utredningen skall kunna ge ett stabilt underlag för en ny och tillväxtinriktad regionalpolitik. Vad som krävs är en genuin förståelse för företagandets villkor. I stället för den hittillsvarande inriktningen på många olika och komplicerade bidragsformer bör inriktningen vara att näringslivet ges mera generella villkor och ett bättre klimat för företagande och entreprenörskap. Då elimineras riskerna att företagsstöd och bidrag snedvrider konkurrensen, vilket minskar effektiviteten i samhällsekonomi. Vidare krävs en decentralisering för att få till stånd en hållbar utveckling.

Särskilt viktigt är det att skapa förutsättningar som gör att s.k. mikroföretag, ofta med kvinnor som drivande kraft, och andra små företag stimuleras att växa liksom att nya företag startas. En öppning för konkurrens inom den offentliga sektorn skulle i många fall gynna kvinnors företagande. Kvinnor och män bör ha lika förutsättningar att leva och bo på landsbygden. Vidare krävs det åtgärder för att få till stånd en levande landsbygd med ungdomar. Förutsättningarna för att skapa en likvärdig grundservice i hela landet bör utredas närmare.

Ett mer dynamiskt företagande och fler riktiga arbeten kräver insatser i huvudsak på andra områden än det regionalpolitiska området, nämligen i första hand i fråga om skatterna, arbetsmarknaden, Sveriges engagemang i EU, energiförsörjningen och kunskapsutvecklingen. På samtliga dessa områden saknar regeringen ett alternativ som har förutsättningar att fungera, såväl nationellt som på det regionala planet.

Utskottet vill framhålla att näringspolitikens uppgift är att skapa förutsättningar för ett väl fungerande näringsliv. Erfarenheterna av dagens s.k. lilla regionalpolitik visar att politiska insatser endast i begränsad omfattning kan utjämna levnadsvillkoren mellan olika regioner. I stället för en traditionell lokalisering- och planeringspolitik behövs en politik som mobiliserar och uppmuntrar människor att ta egna initiativ och ta ansvar för både sig själva och sin bygd. Varje region och varje bygd har sin styrka och sina möjligheter som bäst kan tas till vara genom lokala initiativ.

Utskottet vill betona att statsmakterna måste ha en helhetssyn på den regionala utvecklingen. Sektorsvisa kortsiktiga rationaliseringar och besparingsåtgärder bör inte få medföra onödiga nedläggningar av statliga funktioner och service. Statlig verksamhet bör i stället präglas av helhetssyn och tvärsektorielement avvägningar. Beslut om omstruktureringar och liknande bör föregås av breda och noggranna konsekvensanalyser. Innebörden av detta är att de statliga verken och myndigheterna har och måste ha ett regionalpolitiskt ansvar.

Utskottet vill vidare uttala sig för en ökad samordning av den nationella politiken för regional utjämning och tillväxt, den regionala näringspolitiken och EG:s regionalpolitik i Sverige.

I här ovan berörda frågor delar utskottet de uppfattningar som framförs i motionerna 1999/2000:N213 (fp), 1999/2000:N214 (c), 1999/2000:N277 (kd) och 1999/2000:N340 (m).

Med anledning av de ovan nämnda motionerna bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om den allmänna inriktningen av regionalpolitiken. Övriga behandlade motioner avstyrks i aktuella delar i den mån kraven inte tillgodoses genom utskottets ställningstagande.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmän inriktning av regionalpolitiken*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:N213 yrkandena 2, 5, 6, 9, 11 och 12, 1999/2000:N214 yrkandena 1 och 5, 1999/2000:N277 yrkandena 1–3 och 1999/2000:N340 yrkandena 1–3, 5, 6 och 9 och med avslag på motionerna 1999/2000:T205 yrkandena 1, 2 och 6, 1999/2000:T243 yrkande 3, 1999/2000:N216, 1999/2000:N237, 1999/2000:N249, 1999/2000:N271 yrkande 2, 1999/2000:N282, 1999/2000:N300, 1999/2000:N333, 1999/2000:N343, 1999/2000:N353, 1999/2000:N367 yrkandena 1, 4 och 5, 1999/2000:N368, 1999/2000:N388 yrkandena 1–3 och 5–7, 1999/2000:N389 yrkande 1 och 1999/2000:N390 yrkandena 1 och 4–9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Återförande av del av vattenkraftsvinster (mom. 2)

Lennart Beijer (v), Göran Hägglund (kd), Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Lennart Värmbjörk (v) och Harald Bergström (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om återförande av del av vattenkraftsvinster bort ha följande lydelse:

Med anledning av de motioner som tar upp frågan om återförande av del av vinsterna från vattenkraftsproduktionen till de producerande länen vill utskottet instämma i att det är av stor vikt att denna fråga noggrant studeras. Utskottet vill i detta sammanhang inte binda sig för vilken metod som kan vara mest lämplig eller hur stor del av vattenkraftsvinsterna som bör återföras. Mot denna bakgrund anser utskottet att frågan noggrant bör analyseras antingen av den sittande regionalpolitiska utredningen eller genom en ny parlamentarisk utredning. Utskottet konstaterar att näringsminister Björn Rosengren i riksdagens frågestund den 28 oktober 1999 (riksdagsprot. 1999/2000:21) har anfört att direktiven för den regionalpolitiska utredningen är väldigt vida och att det står utredarna fritt att se på olika instrument för att få en bättre regional utveckling. Utskottets ställningstagande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *återförande av del av vattenkraftsvinster*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:N208, 1999/2000:N214 yrkande 3, 1999/2000:N252, 1999/2000:N260, 1999/2000:N286, 1999/2000:N297 och 1999/2000:N320 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Småföretagare och EG:s strukturfonder (mom. 3)

1999/2000:NU14

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Harald Bergström (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om småföretagare och EG:s strukturfonder bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom tidigare att strukturfonderna ökar Sveriges möjligheter att bedriva en kraftfull regionalpolitik. Självklart bör reglerna för stödformerna vara så enkla och stabila som möjligt. Enligt utskottets mening är det väsentligt att bestämmelserna för stöden utformas på ett sådant sätt att de främjar initiativ och tillväxt på regional och lokal nivå.

Det är utskottets bestämda övertygelse att byråkratin runt strukturfonderna överlag måste minskas. Genom medlemskapet i EU tillförs regionalpolitiken ytterligare medel. Detta resurstillskott bör utnyttjas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Bland annat kan dessa medel leda till att nya samarbetsmönster utvecklas. Byråkratiska arbetsformer och krångliga regler i strukturfondsarbetet måste ses över och ändras. Vidare vill utskottet betona vikten av näringslivets deltagande i strukturfondsarbetet. Aktiva företagare och personer med företagarefarenhet bör engageras i arbetet. För att strukturfonderna skall uppnå sitt syfte måste strukturfonderna på ett bättre sätt än i dag utgå från småföretagens förutsättningar och villkor. Exempelvis bör information om strukturfonderna vara anpassad till småföretagens verklighet. När det gäller frågan om förskott på EG:s strukturfondsmedel anser utskottet att de svenska reglerna bör ändras. Särskilt med hänvisning till de små projektägarna är det önskvärt att en viss andel av det godkända beloppet kan betalas ut som förskott. I ovanstående frågor delar utskottet de uppfattningar som framförs i motionerna 1999/2000:N267 (kd, m, c, fp) och 1999/2000:N273 (m, kd, fp).

Med hänvisning till vad som anförts tillstyrks här behandlade motioner i aktuella delar. Detta bör riksdagen ansluta sig till genom ett uttalande till regeringen.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *småföretagare och EG:s strukturfonder*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:N267 yrkande 2 och 1999/2000:N273 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

4. Allmänna glesbygds- och landsbygdsfrågor (mom. 4)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Harald Bergström (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om allmänna glesbygds- och landsbygdsfrågor bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att den nuvarande regionalpolitiken inte klarar av att kompensera för de direkta försämringar för glesbygden och företag i glesbygd, vilka regeringen har orsakat under de senaste åren. Därför bör regler och bestämmelser gås igenom och utformas på ett sådant sätt att de inte utgör onödiga hinder för att bo och verka på landsbygden. Bland annat bör huvudregeln vara att människor har rätt att bygga på landet utan hindrande regelverk, bl.a. strandskyddsbestämmelserna.

För att de som vill bo på landet också skall ha möjligheter att göra det krävs vidare bl.a. att reglerna för friskolor ses över. De nya sämre reglerna för friskolorna minskar nämligen möjligheterna att rädda nedläggningshotade landsbygdsskolor genom att driva dem som friskolor. När föräldrarna och bygden engagerar sig starkt för eleverna och deras skola bör kommunerna på alla sätt stötta friskoleverksamheten i glesbygden.

Sammantaget krävs ett antal åtgärder såväl när det gäller socialförsäkringar som när det gäller villkoren inom jordbruksnäringen och småföretagandet i gles- och landsbygd. Inte minst krävs det att tillgången på riskkapital säkras.

Folkrorelserådet och de många lokala utvecklingsgruppernas arbete är intressanta exempel på lokal demokrati. Olika modeller med samordnad service, medborgarkontor och nya upphandlingsmodeller som gynnar lokala småföretag bör prövas.

Med anledning av motionerna 1999/2000:N279 (kd) och 1999/2000:N340 (m) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om allmänna glesbygds- och landsbygdsfrågor. Övriga motioner avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *allmänna glesbygds- och landsbygdsfrågor*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:N279 yrkandena 4, 5, 9 och 11 och 1999/2000:N340 yrkande 4 och med avslag på motionerna 1999/2000:N309, 1999/2000:N315 och 1999/2000:N388 yrkande 21 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Skärgårdsfrågor (mom. 5)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Harald Bergström (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om skärgårdsfrågor bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är skärgårdsområdena så speciella att det krävs en sammanhållen skärgårdspolitik. Det måste anses som ett riksintresse att Sveriges skärgårdar kan hållas levande. Särskilt kommunikationerna och den samhälleliga servicen är en viktig fråga för skärgården. Det krävs en aktör som svarar för samordning av olika myndighetsuppgifter i skärgården. Vidare innebär fastighetstaxeringen stora problem för de skärgårdsboende. Det är oacceptabelt att skärgårdsboende tvingas bort från sina hem på grund

av orimligt höga fastighets- och förmögenhetsskatter. Rimliga taxeringsregler måste införas för områden som är attraktiva för fritidsboende, och vidare måste fastighetsskatten sänkas.

Framför allt måste förutsättningar skapas för att de små företagen skall kunna växa. Utskottet ser därvidlag ingen motsättning mellan dynamiska storstäder och landsbygd eller skärgårdsområden. Vidare vill utskottet trycka på att regeringen i sina förhandlingar med kommissionen angående strukturfonderna bör driva frågan att skärgårdsbegreppet bör omfatta den vidare svenska definitionen och inkludera även öar med fast vägförbindelse och områden på fastlandet, vilka i övrigt kan jämföras med skärgården.

Med anledning av yrkanden i motionerna 1999/2000:N241 (kd), 1999/2000:N385 (kd) och 1999/2000:N220 (c) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört. Övriga motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte tillgodoses av utskottets ställningstagande.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *skärgårdsfrågor*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:N220, 1999/2000:N241 yrkandena 1 och 3–5 och 1999/2000:N385 yrkandena 1 och 2 och med avslag på motionerna 1999/2000:N213 yrkande 10, 1999/2000:N247, 1999/2000:N271 yrkande 3 och 1999/2000:N278 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilt yttrande

Allmän inriktning av regionalpolitiken (mom. 1)

Ingegerd Saarinen (mp) anför:

Med hänsyn till att miljöstrategiarbete pågår avstår jag från att reservera mig till förmån för långsiktig hållbarhet på alla nivåer. Det får förutsättas att länsstyrelsernas anpassning av miljökvalitetsmålen och delmålen till den regionala nivån fullföljs ända ut till den lokala nivån.

Ärendet	1
Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Utskottet	8
Inledning.....	8
Bakgrund.....	8
Utredningsarbeten	8
Befolkningsutveckling	10
Allmän inriktning av regionalpolitiken	11
Motionerna	11
Vissa kompletterande uppgifter.....	15
Utvecklings-, tillväxt-, miljö- och konkurrensfrågor	15
Utbildning, kompetensutveckling, kultur	16
Kvinnor och regionalpolitik.....	18
Företagsstöd.....	18
Trafik, infrastruktur och IT-frågor.....	19
Grundsservice	21
Statliga myndigheter.....	22
Konsekvensanalyser på central respektive regional nivå.....	23
Utskottets ställningstagande	24
Återförande av del av vattenkraftsvinster	26
Motionerna	26
Vissa kompletterande uppgifter.....	26
Utskottets ställningstagande	27
Småföretagare och EG:s strukturfonder.....	27
Motionerna	27
Vissa kompletterande uppgifter.....	27
Utskottets ställningstagande	29
Allmänna glesbygds- och landsbygdsfrågor	29
Motionerna	29
Vissa kompletterande uppgifter.....	30
Utskottets ställningstagande	31
Skärgårdsfrågor.....	32
Motionerna	32
Vissa kompletterande uppgifter.....	33
Skärgårdsbegreppet	33
Strukturfondsprogram.....	33
Myndighetssamordning	34
Fastighetstaxering.....	34
Utskottets ställningstagande	35
Åtgärder i län och regioner	36
Motionerna	36
Utskottets ställningstagande	39
Hemställan	39

Reservationer	40
1. Allmän inriktning av regionalpolitiken (m, kd, c, fp)	40
2. Återförande av del av vattenkraftsvinster (v, kd, c, mp)	42
3. Småföretagare och EG:s strukturfonder (m, kd, c, fp)	43
4. Allmänna glesbygds- och landsbygdsfrågor (m, kd, c, fp).....	43
5. Skärgårdsfrågor (m, kd, c, fp)	44
Särskilt yttrande	45
Allmän inriktning av regionalpolitiken (mp)	45